

טשענאכאזער

פרייטאג יארן פרייטאג

וועגער פון געוויסע זאכן
טשענאכאזער 201

קאנטאקטירט 8 טעג 20 גרשען.
אין דעם פון וועגער פון וועגער
CZENSTUCHOWA, ALEJA 8. TELEFON 201.
פון וועגער פון וועגער פון וועגער.

Piątek d. 27 kwietnia 1934

ליכט-צינדען 6.37

פרייטאג פ' אחרי וקדושים י"ב אייר תרצ"ד.

פולישער יוד, ערפ'ל דיין חוב פאר דייןז אומגלייכע ברידער פון דייטשלאנד!

ס'איז ארויס פון דרוק די פראשור
פון היגען רב ר' נחום אש

„עולת שבת“

א דרוש, געהאלטען אין דער שוהל „אהל יעקב“
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס פערקויפער.

די פערוואלטונג פון
טשענאכאזער באנק ספולדזעלטשי
מאכט בעקאנט דאס די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאנלונג

פון די מיטגלידער פון דער באנק קומט פאר זונאג, דעם 29-טען אפריל 1934 י.
3 א זיגער נאכמיטאג אין לאקאל פון „מכפיל“, קמטעדראלנא 13
(געו. טעאטער „ראמאטשאטשי“).
טאג-אָרדנאָג: 1) ערשטונג און וואהל פון א פארזעצונדער. 2) פארזעצונדער דען פראטאקאל פון
דער פרייגער אלגעמיינער פערזאנלונג. 3) א) אדורכקוקען דעם בעריכט און בילאנט פארן יאהר
1933, ב) פארזעצונדער דעם בעריכט פון דער קאנטראל-רעוויזיע, וועלכע איז אדורכגעפירט געווארען
דורך דעם אינספיקטאר פונם פערבאנד פון די יידישע קאאפעראטיווע בענק אין פוילען, ג) צוטיי-
לונג פון ריזע. 4) בעשטעטיגען דעם בודזשעט פארן יאהר 1934. 5) בעשטעטיגען דעם גראנד-קאפי-
טאל. 6) בעשטימען די גרעניץ פון העכסטען קרעדיט פאר א מיטגליד. 7) בעשטימען די גרעניץ פון
העכסטער פערזאנלונגס-סומע, וועלכע די באנק קען נעמען אויף זיך. 8) וואהלען אויפ'ן ארט פון
די אָפּטערענדיג: א) פערזאנלונגס-מיטגליד ח' י. ב. מיטגלידס און 2 פערטרעטער. 9) מיטגלי-
דער פון אויפזיכט-ראט ג. ה. ניימאן, י. שטרויסבערג און ד. פליפאווטש און
3 פערטרעטער.
בעמערקונג: די אָפּטערענדיג מיטגלידער קאנען נאכאמאל געוועהלט ווערען.

אונזער קאמענדאנט מארעק.ה. און ח' וואלף קראקאוויאק
צוליעב דעם טויט פון זייער אונפערגעסליכען פאטער

נ"ע אברהם יצחק

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
א. נ. פון ז. זשאבאטינסקי אין פוילען
אָפּטילונג אין טשענאכאזער.

בלב נשבר ומלא אבל הננו משתתפים בצערו של מאמר „פריית החיל“
מ. קראקאוויאק במות עליו אביו
אברהם יצחק ז"ל
כעבודתו למען ציון המשוחררת ימצא נחומים.
קן בית"ר בצ'נסטוכובה ומפקדת הקו.

משתתפים אנו בצער העמוק של מפקד פריית החיל, חבר ועד שלנו
מ. קראקאוויאק למות עליו אביו
אברהם יצחק ז"ל
מצא נחומים במלכות ישראל המשוחררת.
ועדת פריית הצה"ר בצ'נסטוכובה
איגוד ספורטיבי „נורדיה“
ועדת קרן-תל-חי.

פוס תנחומים לאחותינו פרימה וינריש במות עליה אמח
רבקה ז"ל

צערך צערגו.
קבלי תנחומים בעבורתך למען בנין מולדתנו תל-חי.
קן בית"ר
ועד קרן תל-חי.

בלב נשבר ומלא אבל הננו משתתפים בצערה של אחותינו
פרימה וינריש לגלי מות עליה אמה
נ"ע רבקה
בעבורתך בעד הקמת מדינה עברית תנוחם.
פלוגה „חבצלת" של קן בית"ר
מפקד פלוגה: א. צעוניהאק.

דורכערייגען מיט טיפסטען צער און וועהטאג שטען מיר מיט געוויגענע קעפ ביים פרישען
קבר פון אונזער אונפערגעסליכען שוואגער און שותף
נ"ע יצחק אלימלך זאמפער
דער איבערגעציענער פאמיליע דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
זיסמאן קרויזע און פאמיליע.

Świeżą krowianką
szczepi ospę ochronną
st. felczer ST. MITTLER
Piłsudskiego 7, tel 18-04.

Potrzebna jest
inteligentna panienka
do 3-letniego chłopczyka
Wiadomość: Zysser, Aleja 2
miedzy 2-4 po poł

נעמישע פארבערין און וועשערין
„BENETA“

בערעק יאסעלעוויטש 11
אונזער דער לייטונג פון אבאסאלעוועט פון דער אינדוסטרי-שולע
100 פראצע. גארענטיע פאר גוטער אויספיהרונג.

האנטל פאר דער טאדערנער
פארשטערע און קאסעטיק פארקאציע
פון דר קעטיק
ט. רוזנשטיין
דערקאמאר פון די טעכטער-כעזע קורסן ב' דער געז
הדף דורך ארבעט אן וולדע. טאגער-פאקטקער
אן לייטער פון פארשידענע לאבאטאריעס

דאס האמפון אז דאס ערשטע און אינציקע פאכ
באך אין דער יידישער שפראך וואס באזירט אויף רין ויסטאפט
לעכע, מעארעטישע און פראקטישע סידור, דאס איז א פול-ווא
פון 50 א צערקער דערנאך פונם מחבר, וועלכער איז א ספע
אליסט אויף דעם געבויט. נעשערן אין א פאפולערן יידיש-דערמענ
לעכט עס יעדן-אן-שום פארבאנדן-ליד צו פארבאנדן-פארש
סטע פארשטערע און קאסעטישע ארטיקלען, פון די בעסטע פרא
צוועטע קואליטעטן ביז די ביליגסטע מאסן פראדוקטן. דאס האמ
באך העלפט יעדן ווערן פראדוקטן און זיך צו שאפן א זיכערע
לעבנס-קענסטען.

Dr. S. Rutzstein, Wilno ul. Rydza Śmigły 20
אויף נאכנאמע ווערט נישט געשיקט. געלד אויף פ. ק. 170,005
פאָרטא פריי. אויסלאנד 20 פראצע. טייערער.
פערטרעטער אויף זאגלעכע און אויבערשטעווער
שפיגעלמאנ'ס בוכהאנדלונג, בינדלין.

ZIOŁA Z GÓR HARCU
D-ra LAUERA
זי עס האבן פערשטעטעלעס די נרעסטע ראק-
טויריס. וועגן אן אידעאל מיטל פאר נעוונט מאכן
רעם מאכן, באווייזן אבסארוקציע, זענען א לייכע
וויכטיקייט-מיטל. פארליכטערן די אויפנאמע
און די פאררייאונג-ארגאנען, פארשטארקן דעם
ארגאניזם און העקן דעם אפעטיט.
ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
פאזיציען די לייזן פון לעבער, נירן, גאלטשינער,
העמארידן-לידן, רעה מאט'יזם, און
ארטערעטיזם.
רי פריי פון א שאכטל 1.50 זל.
א ראפלט-שאכטל 2.50 זל.
צו באקומען אין אפטיקן און אפטיק-סקלערן.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר
אויס אונזער חבר
דוד וואלף אָוויטש
צוליעב'ן טויט פון זיין
פרוי
די פערוואלטונג פון
מעטאל - צערך.

SLUCHAJCIE!
A więc już 5-go maja nastąpi otwarcie
WIELKIEGO
KIERMASZU
WIOSENNEGO

w Gimn. Tow. Żyd. Szkół
Śr. i Pow. Dąbrowskiego 7.
BAZAR ROZMAITOŚCI
Wystawa eksponatów przemysłu —
częstochowskiego i krajowego.
Bar - Dancin - Bridge
Pierwszorzędna orkiestra.
!!! TOMBOLA !!!

ATRAKCJE.
Pierwszy raz w Częstochowie
Tylko 3 dni trwania
Urządzenie wnętrza według projektów i pod okiem
p.p prof. WILLENBERGA i WATTENBERGA.

Ważne dla Pań!!
Po odbytych egzaminie organizuje się następny
komplet trzymiesięcznej nauki pierwszorzędnej
kroju, szycia i modelowania okryć
damskich, dziecięcych i bielizny przy spłacie 5 zł. tygodniowo,
przy pomocy „Patron Express” prof. kroju mian. dyr. paryskiej
Akademii K. Lewańskiego.
Po ukończeniu świadectwa wzgl. dyplomy instrukt.
Częstochowa, II Aleja 35 m. 13.
Tamże wykonuje się modele do żurnali krajowych i zagra-
nicznych według miary.

יידישע געוועלשאפט פאר לאנדקענסשאפט
טשענאכאזער אפטיילונג.
שבת, ד. 28 אפריל האלב 8 אין ערשטען און 8 אָווענד אין צווייטען
טערמין וועט פארקומען אין לאקאל פון פרא. וויינשטאק'ס שולע אלע 20 (2 טויער)
אלגעמיינער פערזאנלונג
מיט דער בעטייליגונג פון ח' רובראוויטש פון ווארשא.
צוליעב דער גרויסער וויכטיקייט פון דער פערזאנלונג, וועלכע דארף בעשליסען וועגען וויסערדי-
גען גורל פון דער היגער אָפּטילונג פון דער געוועלשאפט, ווערען אלע מיטגלידער אויפגעפאדערט
אומבעדינגט צו קומען.
גלייכצייטיג ווערט בעקאנט געמאכט, אז פון 1 יאנואר ד. י. איז דער מיטגלידעס-אָפּטאָל פערקלע-
נער געווארען ביז 50 גר. מאגאטליך.

Szkoła Doksztalcająca Zawodowa Żeńska
przy Związku Rzem.-Żydów w Częstochowie
podaje do wiadomości, iż organizuje
Dwutygodniowy Kurs Doksztalcający Czeladniczy
od 15 czerwca do 1 lipca b. r. dla chcących przystąpić
do egzaminu dla eksternistów.
Zapisy przyjmuje kancelarja przy ul. Wilsona 18 od godziny
18-ej do godz. 20-ej.
LICZBA UCZESTNICZEK ŚCIŚLE OGRANICZONA.

נ"ע געניא פראנקפורט
ווירטין פון יידישען שפיטאל
איז געשטארבען נאך קורצע און שווערע לידען אין עלטער פון 57 יאהר.
זי לויט איז פארגעקומען זונטאג ו' אייר תרצ"ד (דעם 22 אפריל 1934 י.).
גלייכצייטיג דריקען מיר אויס אונזער איינגעטען דאנק די ח"ה דאקטוירים און ספעציאל-
פאל. דר. ווייסבערג ווי אויך די ח"ה קוראטארען און דעם פערסאנאל פון יוד. שפיטאל
וועלכע האבען ערנסט און טרייאמאט געהאנדעלט אונזער גאטעליגע מוטער בעת איהר קראנקהייט
די אין טיפסטען טרויער פערבליבענע
טאכטער, איידעם, אייניקעל, ברידער, שוועסטערן און פאמיליע.

יודישער היטלעריזם.

די וועלט איז אויסגעצייטערט געווא-
רען, ווען היטלער האט ערקלערט אג-
אויסראטונגס-מלחמה דעם יודישען פאָלק.
דאס וועלט-יודענטום, ווי אויך אלע
אַרענטליכע מענטשן נישט-יודען אַר-
נען איין ריזיגע מאָניסטעסטישע געזען
דעם היטלער-רעזשים און האבען גע-
שוואוירען צו קעמפן אזוי לאנג, ביז
היטלער וועט האבען א פולשטענדיגע
מפלח.

אונזערע יודישע פאָבריקענטען, די-
זעלבע וועלכע בעטיליגען זיך אין די
אַנטי-היטלעריסטישע דעמאָנסטראַציעס,
זיי אליין סיהרען אויס היטלער'ס מע-
טאָדען געגן די יודישע אַרבייטער,
אינגאָריקענדיג זיי, נישט וועלענדיג זיי
אַריינלאָזן אין די פאָבריקען.

דריי און אַ האַלבער מיליאָן יודען
אין פוילען פערלירען זייערע פאָזיציעס.
עס איז גענוג אַ קוק צו טהון אויף
אונזערע פאָרק-שטעהער, וועלכע הא-
בען געצויגען חיינה פון זייער האַג-
דעל; אויף אונזערע גרויסע סוחרים,
וועלכע שטעהן נאָך אין די גרויסע גע-
שעפטען מיט די הערליכע שווי-פענס-
טער, וועמענס בילאָנסען זענען ווער
טרויריגע. דאס וועלכע איז מיט די
יודישע בעלי-מלאכות, וועלכע בעק-
מען אַ גרויסע קאָנקורענץ מצד נישט-
יודען.

אַלע צווייגען פון האַנדעל און מלאכה,
וואס האבען זיך ביז נישט-לאַנג געפ-
נען אויסשליסליך אין יודישע הענד,
געהן אַ דאָנק דעם לעצטען קריזיס און
דער נאָך-מלחמה-דיגער סטרוקטור אי-
בער צו נישט-יודען.

דערצו מוז מען נאָך נעמען אין
אַכט די אַנטי-יודישע העצע מיט דער
באַקט-בעוועגונג און איהר האט דעם
חשבון אויף דער האַנד, וואס זאָגט:
דער יודישער קיבוץ האט פערלירען
אַלע מעגליכקייטען זיך אויסצוהאלטען
פון די בעשעפטיגונגען, מיט וועלכע
ער האט זיך פערנומען ביז איצט און
מוז זוכען נייע מעגליכקייטען פון עק-
זיסטענץ, סוף דערהאַלטען זיין קיום.

וועלען דעריבער די דאָזיגע גרויסע
מאַסען איבערגעהן צו אַרבייט, פשוט
ווערען פראַקטישע און טהון שוואַר-
צע אַרבייט אין די פאָבריקען, דאָ
אַבער טרעפן זיי אַן אויף אַ שטאַלע-
גע מויער, נישט איינצוברעכען.

די דאָזיגע שטאַלענע וואַנד זענען
אונזערע יודישע פאָבריקענטען.

עס לעבט נאָך ביי זיי דער בערגרין,
אַז יודען טויגען גאָר צום האַנדעל,
צום שאַכער-מאַכער, אַבער נישט צו
דער אַרבייט. דער דאָזיגער פּעגריף
איז אַבער שוין לאַנג געשטאַרבען. יו-

דען קאנען אַרבייטען און אַרבייטען
טאָק נישט ערגער, ווי נישט-יודען און
פונדעסטוועגען לאָזט מען זיי נישט
אַרבייטען.

וואס זאלען אָט די דאָזיגע אַרויס-
געשטויסענע יודען טהון? אין די רע-
גירונג אָדער אין די קאָמונאַלע אַר-
גאַנען זענען זיי נישט בעשעפטיגט און
מיר קעמפן שוין גאַנצישט דערפאַר.
פון האַנדעל אַרויסגעשטויסען, פון דער
מלאכה בעזייטיגט, פון נישט-יודישע
פאָבריקען איז דאָך אַבגעפּרעט, בלייבט
נאָר די איינציגע פּלאַצובאָק-די יודי-
שע פאָבריקען. און ווען די דאָזיגע יו-
דישע פאָבריקענטען ווילען נישט פער-
שטעהן זייער אויפגאַבע לגבי זייערע
ברידער, איז עס היטלעריסטישע מעשים.

פאַר אונז ליגט אַ צעטייל פון יודי-
שע פאָבריקענטען, וועלכע ווילען בשום
אומן נישט צונעמען קיין יודישע אַר-
בייטער. מיר ווילען זיי נישט פער-
עפּענטליכען, כאָטש זיי האבען עס זיך
כשר פערדינט, אַז מען זאָל זיי פני-
קהל ועדה שטעלען צום שאַנד - ס'לויפ-
פאַר זייערע היטלעריסטישע מעטאָדען.
איין יודישער פאָבריקאַנט, צו וועלכען
עס האט זיך געוואַנדען אַ יודישער
אַרבייטער וועגען בעשעפטיגונג, האט
געענטפערט, אַז נישט בלויז וואס ער
וועט נישט צונעמען קיין יודישע אַר-
בייטער, נאָר אפילו די, וואס זענען ביי
איהם ביז איצט בעשעפטיגט, וועט ער
אַבשאַפּען און צונעמען אויף זייער אָרט
נישט-יודען.

ווען מיר האַבען גערעדט וועגען
דעם דאָזיגען פאַל מיט עטליכע גע-
וועלטאפטליכע טהוער, האַבען זיי אַ-
רויסגעזאָגט דעם געדאַנק, אַז עס קאָן
זיין, דאָס די יודישע אַדער זענען נישט גע-
האַרצואַם זייער בעל הבית. אַז דאָס
איז ליגענד, קאנען עדות זאָגען די
איינציעלע פאָבריקענטען, וועלכע בע-
שעפטיגען יאָ יודישע אַרבייטער, דער
היינטיגער יודישער אַרבייטער איז
נישט אזוי ווי אַמאָל אַ צופעליגער,
וואָס וואָרט ביז ער וועט חתונה האָ-
בען, נעמען אַ נדן און אַליין ווערען
זעלבסטשטענדיג. יענע צייטען זענען
אָוועק; דער יוד זעהט אין דער אַרבייט
זיין איינציגען אָנהאַלט, דעם גאַנצען
קיום.

מיר האַלטען, אַז די דאָזיגע אָנגע-
וועהטאָנע פראַגע דאָרף פערנומען
דעם אויבען-אָן פון אונזער גאַנצען גע-
וועלטאפטליכע לעבען. אויב די יודי-
שע פאָבריקענטען ווילען נישט געבען
די מעגליכקייט די שארית הפליטה, אז

זיי זאָלען קאנען האַבען אַרבייט, דאָן
וועלען מיר אינגאנצען פערלירען געהן.
אנשטאט זיך אַרומצוקריגען וועגען
בענקלעך אין דער קהלה אָדער אין
שטאַט-ראַט, דאָרף די גאַנצע אויט-
מערקזאַמקייט זיין געריכטעט אויף
דעם ענין, וועלכען מיר האַבען דאָ בע-
ריהרט.

אַ סך יודישע אַרבייטער קאנען
ביי אַ גוטען ווילען בעקומען אַרבייט
אין יודישע פאָבריקען. וועלען מיר
אָבער דאָס נישט טהון, בעגעהט מען
אַ פערברעכען געגען זיך, געגען דער
גאַנצער.

פון אַלע זייטען בוזשעווען ווינטען,
וועלכע שווענקען אונז אַראָב פון האַ-
ריזאָנט, און אונזערע פאָבריקענטען
העלפען מיט מיט זייער אינגאָריען
יודישע אַרבייט, אויסצוואַסען די יודען
פון פוילען, זיי העלפען מיט אונזערע
שוואים און זיי קאנען מיט רעכט אַג-
גערופען ווערען -
יודישע היטלעריסען.

ש.

פון הילפס-קאמיטעט פאר די פליטים פון דייטשלאנד.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם קומען
אין אונזער שטאָט פון דעלענאטען
פון צענטראַלען פעראייניגטען הילפס-
קאמיטעט פאַר די פליטים פון דייטש-
לאַנד פון וואַרשא, וועט דעם 6 מאָי
האַלב 11 אַ זייער אינדערפריה, קאָנקרעט
אין זאָל פון קינאַ „לונאַ“ פאָרקומען
אַ פערזענליכע מיטינג פון דער ביז-איצטי-
גער טעטיגקייט פון צענטראַלען קאָמי-
טעט אין וואַרשא און פון דער טשע-
סאָאָווער אַפּעליאָנג. ס'איז צו ער-
וואַרטען, אַז די יודישע בעפעלקערונג
וועט מאַסענווייז קומען צום דאָזיגען
מיטינג.

פון דער יודענשטאטס-פארטיי.

זונטאָג, דעם 29 ד. ת. פונקטליך
8-30 אָוועד קומט פאַר אַ דיסקוסיאָנס-
אָוועד, אויף וועלכען עס וועלען בע-
האַנדעלט ווערען פערשידענע אַקטועלע
ענינים.
מיט רעפּראַטאַנטן וועלען אַרויסטרע-
טען די ה"ה: פרעזעס א. איצקאוויטש,
אינזש. אַרלינסקי, אינזש. פייגין, בראט-
מאן א. א.
איינגאַנג פאַר חברים און סימפּאַטי-
קער.

די העברעאישע לעקציעס, וועלכע
קומען פאַר 2 מאָל אין דער וואָך, ווע-
רען ווייטער פאָרטגעזעצט. אָנהויב
מאָי ווערט געעפּענט אַ ספעציעלער
קורס פאַר אָנפאַנגער. איינשרייבונגען -
אין סעקרעטאריאט פילטודסקי 21.

„דאָס ווירטשאפטליכע לעבען“

צייטשריפט פאַר עקאָנאָמיש סטאַטיסטישע פראַגען פון דעם יודישען לעבען
אין פוילען, אַרויסגעגעבען דורך דעם עקאָנאָמיש סטאַטיסטישען ביוראָ ביים
„צעקאב“ נר. 1 אפריל 1934.

די צייטשריפט ברענגט זעהר אינ-
טערעסאַנטע אַרטיקלען און מאַטעריאַל-
לען וועגען אַ רייע ווירטשאפטליכע
פראַגען פון אויסערגעווענהייכער וויכ-
טיגקייט.

דער רוב ארטיקלע איז געווידמעט
דעם יודישען האַנדעל-ווערקער אין פוילען
און זיינע אָנגעוועהטאָנע פראַבלעמען
און בעדערפנישען.

אין דעם אַרטיקלע „די געמאהר פאַר
דער יודישער מלאכה און די מיטלען
זיי אויסצומיידען“ שטעלט זיך אַב י.
גיסערמאַן אויף דעם פראַבלעם, וועל-
כער איז נאָע בכלל דער צוקונסט פון
יודישען האַנדעל-ווערק. לויט די אויספיה-
רען פון מחבר, וועלכע ער שטיצט
אויף סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען און
אויף אַנאַליז פון דער אַלגעמיינער
ווירטשאפטליכער לאַגע אין פוילען, קומט
אויס, אַז עס פערגרעסערט זיך אין
דער לעצטער צייט אַלץ מעהר די
צאָהל האַנדעל-ווערקער-ווארשאטאָנען. אין
דער דאָזיגער סיטואַציע דראָהט אַ גע-
פאַהר פון דער בהדרגה-דיגער אַרויס-
שטויסונג פון דעם יודישען האַנדעל-
ווערקער.

אין די ווייטערדיגע ארטיקלען
וועגען דער דאָזיגער פראַגע זאָגט צו
דער מחבר אָנצוווייזען די מאַס-מיטלען
וועלכע מען דאָרף אונטערגענעמען, כדי
איינצוהאַלטען די דאָזיגע עקאָנאָמישע
פאָזיציעס, וועלכע זענען ביז איצט
דער שטאַרקסטער זייל אינ'ם אונזאַר-
מאלען יודישען ווירטשאפטליכען לע-
בען.

די אַרטיקלען פון מ. קאַמינסקי און
ב. טאָוובין געבען אַ גענוגענדע בע-
שעפטיגונג פון דעם אַלגעמיינעם אויס-
פיהר פון י. גיסערמאַן וועגען דער בע-
דראַהטער לאַגע פון יודישען האַנד-
ווערק. מ. קאַמינסקי בעווייזט אויפ'ן
יטוד פון אַפּיאַציעלע סטאַטיסטישע ציז
פערען, אַז די יודישע יונגענער בעזוכט
אין אַ גאָר קליינעם פראַצענט די מלו-
כה'שע האַנדעל-ווערקער טעכנישע שולען.
די געוועלטאפטליכע און פרווואַטע יו-
דישע טעכנישע שולען קעמפן מיט די
גרעסטע פּינאַציעלע שוועריגקייטען און
זענען צו ווייניג אין דער צאָהל, אַז
זיי זאלען קאנען בעפרידיגען דעם
דראַנג פון דער יודישער יונגענער צו
פראַפּעסיאָנעלער אויסבילדונג. ב. טאָוו-
בין בעריהרט די פראַגע פון דעם צוויי-
טען אומן פון אויסבילדען צוקונפטיגע
האַנדעל-ווערקער, דהיינו, די פראַגע פון
יודישע לערן-יונגלעך (טערמינאָטאָרען).
לויט גענויע אינפערען, וועלכע דער

שוין דער ערשטער נומער פער-
שטאַרקט יעדען לעזער אין דער אי-
בערצייונג, וואס פאַר אַ שלל אָנגע-
וועהטאָנע עקאָנאָמישע פראַגען עס
שטעהן אויפ'ן סדר-היום פון דעם יודי-
שען לעבען און וואס פאַר אַ לעבענס-
גויטווענדיגקייט עס שטעלט פאַר אַ
יודישע ווירטשאפטליכע צייטשריפט,
איז דערפאַר טאקי גאָרנישט אבצושא-
צען די בעדייטונג פון דער חודש-
שריפט „דאס ווירטשאפטליכע לעבען“.
מיר קאנען זאגען שוין היינט וועגען
דער דאָזיגער צייטשריפט: זי איז פאַר
אונז אַלעמען גויטווענדיג און דאס איז
דער גרעסטער שבה, אַז וועלכען עס
קאן זוכה זיין אַ פערזאָנליכער אָרגאַן
און בכלל אַ געדרוקט וואָרט!

אין טייל אַרטיקלען.
און אַ סאָרגע זאָך, וואס מעהר וו
האט דאס בעסטערסט אין אַנגע'ן, אַלץ
ליקבער און איהר געוואָרען ראובן.
במ איהר האָט זיך עפּים געוויזן אַ
שפּאַנעל נישט ראובן, אַ נישט אינסע-
רעסענסער מאַן, וועלכען וו האָט פרי-
הער קענסאַל נישט געקאנט, וועלכער
געפּעלט אַנדערע פרויען! אהא! און ער
איז נאָר איהרער!

דאס איז נישט געווען קיין אַמפּער-
זוכט, דאס איז געווען ערשטעס ליבע.
בעפרייטע פון דעם איז פון אַלעמאָנ-
ליכקייט און ניווער וואָכענדיגעמאָן. און
די קליינע, ליכטע שווערען און די אלע
מאָדערנע שטאַכטע און קליינעמאָנען
האבען מיטאפּאַל אויסגעלעכט במ זי
אין די ציטערען, אָנגעהויבען ריהרען
זיך, רערען, ווינקען, שטעלען...
רחה האָט בעמט די פאַרהענגלעך
און האט אויסגעהאַנגען אַ שטייגל
מיט אַ פויגעלע ס'זאָל זינגען.

אַ צופרידענע און אַ גליקליכע האט
זי געשטעלעט צו ראובן'ען, וו אין
די ערשטע פען, אין יענע פען.
— און בין אזוי גליקליך, פיערען,
האט דען שלעכטע שטעמונג האט זיך
ענדליך געענדיגט — האָט ער גע-
זאָגט, אַרומגעשטענדיג זי. און זי, בע-
האַלטענדיג דעם קאָפּ במ איהם אויף
דער ברוסט, האט זיך דערמאנט אין
די בליקען, וואס אַנאָ פלעגט אויף
איהם האַרפּען און וו האט בערויערט
בלויז אַמין זאָך: האט אַנאָ זעהט נישט
ווי ער צערטעלט זי.

ניין! נישט דאָס! פשוט זי איז איבער-
געפליסען געווארען צו איהם, ווין רחל
רחה האט זיך געלאנגהעלט.

אַ גאָר אונטערמאַסע ענטדעקונג
האט רחל געמאַכט און די דאָזיגע
ענטדעקונג האָט אויף אַ מאָדעם אומן
געווערען אויף איהר.

די פריינדן איהרע, אויך אַ געהייע-
ראַטע, אַנאָ האט זי געהיטען, האט
זיך עפּים צו אָפּט געוויזן צו זי אין
חיוו און וו קוקט אויף ראובן'ען מיט
איהרע שווארצע, גלאנצע אויגען...
רחה האָט עפּים בעמערקט... דאס איז
געווען די ענטדעקונג.

רחל האָט גענומען אויספאַסען אויף
איהר, און מיט דעם חוש שון אַ פרוי
האט זי דערשפּירט, אַז אַנאָ איז נישט
גלייכנעמיג צו ראובן'ען, דורכאויס
נישט גלייכנעמיג.

די גאַנצע אפּאָפּע, די גאַנצע פּו-
יעצטיגע גלייכנעמיגקייט איהרע, איז
סימפּאַט פערשטאנדען און וו, רחל,
האט פלוצלינג אָנגעשפּאַנט די אויגען
און אַרעקט איהרע, אזוי ווי אַ האָל,
בשעת ער דערפיהלט די גאָהענעמקייט
פון אַ יענער.

רחל האט נישט בעמערקט גאָרנישט.
דערפאַר אבער האט רחל געווען אלץ-
דינג.

זי האט געווען טויזענדער קליינע-
קייטען, פרויאישע קליינעקייטען, וואס
געווען די פערלובטקייט פון אַ פרוי
און האט זי מענער העלען דאס קומ-
מאָל נישט פערשטעהן, ס'דערן מען
זאָל זי דאס צעקלען און אַרעגלענען

רעגען האט איהר איצט אויסגעווען
לאקער-זינג און שטאַרק איבערפרייען.
זי האט זיך אַ צאָם נאָע אָפּט אַרויס-
מאַכט פון זינען קושען, אזוי אָפּט, אַז
אפילו ער האט דאס בעמערקט.

בין.. צווישען זי איז פאָרגעקומען
אַ קרייז.
די ערשטע מחלוקה צווישען מאָן
און חייב, האט דאָס זיך אויס גע-
קעמטערפּעט, חייב זי איז די ערשטע.
דערנאָך איז געקומען די צווייטע קריי-
זע, וועלכע האט שוין נישט אזוי
געשטאַקען, חייב זי איז שוין געווען די
צווייטע. דערינאָך—די דריטע.

אין מאָן און חייב האַבען זיך צוגע-
געוועהנט, זי האַבען זיך צוגעוועהנט
צו קרייזען זיך און איבערצוגעבן זיך.
רחל האָט איצט אַשטמאַל געוויינט און
האָט זיך אין האַרצען גע-רעקענט פאַר
אַן אומביליקייט, און ראובן פלעגט
אין אַזאָ פאַל אַ כאָפּ טהון דעם חום
און ענטלויפען פון דער היט — אַז-
אַלסער מיטעל פון מענער, וואס דע-
קען דערמיט אַנצולערנען די חייבער
זייערע.

אין ער איז געוואָרען אַ פערזאָנליכע-
מער אין האט זיך אָנגעהויבען צו בע-
קלאַגען פאַר זיין אַלסען פריינד, אַז
ער פערשטעהט נישט, וואס עס קומט
פאַר מיט זיין חייב: זי איז עפּים אזוי
איבערגעפליסען געווארען צו איהם!

אמשר... איז וו... — האט דער
פריינד געפּרעכט, צווייגענדיג זיך צו
זיין איינער.

ראובן האט אָבער בלויז פלינסטער
אַ סאָך געשוהן מיט דער האַנד—ניין!

אַ נייער מאָן.

(ס ק י צ ע)

פון אַלע קויפּמאַן.

רחל'ס ליעבע צו איהר מאָן.
חאירוס וו, רחל, פיהלט שוין פון
לאַנג, אַז איהר ליעבע צום מאָן איז
עפּים גאָרנישט דאס, וואס מיט דריי
יאָהר צוריק.
דאמאלס איז געווען אַ טרוים און
אַלץ איז געווען פאַראויס, אין דער צו-
קונפּט. איצט, אָבער, איז געבליבען די
נאָקעטע גענענאָרט און עס האט זיך
געקאַכט, אַז דאס נומע און פריינדע
איז געבליבען ערנעץ חיים הינטער
איהר.

רחל האָט זיך געלאנגהעלט.
זי האט זיך געלאנגהעלט נישט
בלויז אַלץ, נאָר—נאָך ערנער—ווי
האט זיך געלאנגהעלט אין דער גע-
וועלטאפט פון ראובן'ען.

„ער האָט מיך אָנגעטראָט“ — האט
זי במ זיך אין האַרץ חענען איהם גע-
טראכט, בעמעהענדיג זיך אין דעם צו
געפּיגען אַ בערעכטיגונג פאַר איהר
געפיהל. הנה מיט האט, איינגעשלינגן,
ער האט זי אָנגעטראָט, וואָלט זי געווי
נישט געקאנט זאגען.

ער האט זי אָנגעטראָט מיט זיך
אַלץ, ער איז נישט דאס, וואס איהר
האט זיך געדאַכט. זי האט זיך אַלץ
אָנגעטראָט אין איהם.
ראובן איז אויך איצט געווען פער-
ליעבט אין זיין חייב נישט חעניגער הי
פריינד. אָבער דאס, וואס פלעגט
פריינד פערנען און אָנגענעם אויף-

רחל האט זיך געלאנגהעלט.
זי האט זיך געלאנגהעלט נישט
נאָר דאן, חען זי האט נישט געהאַט
וואָס צו טהון, נאָר אויך במ דער אר-
בייט, אויפרייסענדיג איהר קליינע
חאירונג, וואס איז געווען אויסגע-
לירט לויט דער לעצטער מאָרע. רחל
איז פערהערט דאס דריטע יאָהר.
עס איז עפּים געשעהן אזוי, אַז די
ערשטע גענעמסערונגען פון ליבע און
פערהערטען לעבען זענען ווער
געקל אַזעק אין געבליבען און בלויז...
די אויסגעפלירטע דירה.

רחל האָט געטוט מודה זיין פאַר
זיך אַלץ, אַז דאס צונויפגעלעבען איהר
מיט ראובן'ען איז עפּים געווען אַהן
זאָל עס האט עפּים קען טעם נישט
געהאַט דאס, וואס זי האבען געהאַל-
טען פאַר אזוי ליבע און חילסונג —
אַז די אלע קליינע ליכטע שווערען,
סעפּילעך, די לאַסען אונטער פער-
שערען-קאָלירע אַפּאָזשערען, די בע-
קומענע סאָפּעס — אַז דאס אלץ
קוקט אויס אויפגאָר איצט, ווען זי.
רחל, קוקט אויף דעם מיט אַנדערען
אויגען.

נאָך מעהר, עס האט זיך אפילו גע-
ראכט, אַז אַז דאס גאַנצע אָנגעשטעל-
טע סעבעל, אַז די אלע שטאַכטער-
ען אין זאכען, וואס זענען כלומר'שט
גויט'ג פאַר היימישער „געמילטליכקייט“
האָבען פערשטעלט און אויסגעפלירטע

פ. וויינבערג.

די יודישע שול.

אין ליכט פון דער געגענווארטונגער יודישער וויקליכקייט איז כדאי צו בע-טראכטן די לאגע פון דער יודישער שול, איהר כאראקטער און מהות. פון אייביג-אן האט די שול געבילדעט ביי אונז, יודען, דעם רוקען - ביין, דעם הויפט-זייל פון אונזער נאציאנאל-רעלי-גיעזען לעבען. די תלמודישע, רבנישע און וועלטליכע ליטעראטור צייכענט זיך אויס מיט פילע כאראקטעריסטישע איי-צעלענישען וועגען פערזאנליכע און ער-ציהונג. עס וועט נישט זיין איבערטר-יען, און מיר וועלען בעהויפטען, אז תמיד אין די הויפט-אויספערזאמקייט פון אונזערע גייסטיגע מנהיגים געווען געשאנקען דעם יונגען, אונטערזאך-סענדען דור. און עס איז קיין וואונ-דער נישט: ווארום דער געזונטער חוש פון אונזערע מנהיגים אין אלע דורות האט געפיהלט, אז דער יסוד פון דער נאציאנאלער עקזיסטענץ איז די יו-גענד.

ווי זעהט איצט אויס דער גייסטיגער פראץ פון יודישען שול-וועזען? איך האב שוין מיט יאהרען צוריק אין א גאנצער רייה צייטונגס-ארטיק-לען געשילדערט דעם קלאגעדיגע מצב פון דער יודישער שול, אויסגעניצט די סבות, וועלכע האבען די דאזיגע ער-שיינונג ארויסגערופען און אויפגעווי-זען דעם וועג אדער וועגען, ווי אזוי צו פארריכטען די בעגאנגענע פעה-לען.

איצט ליידער, איז דער מצב פיעל-פאך ערגער, טרויערער. דער אמאלי-גער חדר, וועלכער האט ארויסגעגעבען די גרעסטע יודישע גאונים, דענקער און דיכטער, פערשווינדט ביסלעכווייז פונם הארציגאנט פון יודישען לעבען. אויף זיין ארט וואקסען-אויס פערשידע-נע טיפן פון יודישע שולען. צי דאס איז א פאזיטיווע ערשיינונג, צי א נע-גאטיווע - מיר וועלען פארלויפן דע-רויף נישט ענטפערן. מיר שטעלען נור פעסט פאקטען. עס קען דא אנגעווע-דעט ווערען דער בעוואוסטער מאמר חז"ל: "דור דור ודורשיו, דור דור

אביגדור לנצ'נר.

דער וועג צום נצחון.

דאס יודישע פאלק לעבט היינט אי-בער איינעם פון די שווערסטע מאמע-טען פון דער גאנצער טרויעריגער גלות-תקופה. די אלגעמיינע וועלט-קא-טאסטראפע האט אונז דאפאלט שווער געטראפן. אויף א טראגישען אופן האט זיך פולט ארויסגעוויזען דער טיפער אמת, וואס ליגט אין דער ציוניסטישער אויפפאסונג פון דעם גלות-לעבען און דער ציוניסטישער קוק אויף אונזער עקזיסטענץ און נישטערקייט אין גלות.

אלע אונזערע לעבענס-פאזיציעס, וואס מיר האבען אין הארטען שווערען קאמף עראבערט, ברעכען זיך אונטער; די יסודות פון אונזער לעבען שטעהען אין סכנה, מיר ווערען פאליטיש גע-רודפ'ט, ווירטשאפטליך אונטערגע-רא-בונג.

אויפ'ן סמך פון אויבענגעזאגטען דאך אויך באזירען דאס יודישע שול-וועזען. אין דער יודישער גאס: "היה יהודי באהלך ואדם בצאתך". ער האט אויס-געגראבען א טיפען תהום צווישען מענטש און יוד און יוד און מענטש. כלפי חוץ האט ער בעהויפטעט: דא-פען מיר זיין און האנדלען ווי מענ-שען; דאזענען כלפי-פנים זיין האנדערט-פראצענט יודען, פיהרען א טראדיצ-יאנעלען יודישליכען לעבענס-שטייגער.

ער האט אריינגעבראכט א צווייאקייט, א דואליטעט אין דער יודישער נשמה. ענטשפערעכענד צום דאזיגען לאזונג איז אוועקגעשטעלט געווארען אויך דער יודישער חינוך, וועלכער האט געבראכט אומגעקערטע רעזולטאטען, ווי די אלע משכילים האבען זיך גע-וואונשען.

אין דער אויפגעבונג-תקופה איז געווארען געווארען אנאנדערע לא-זונג: עס דארף קיין שום אונטערשיד נישט געמאכט ווערען צווישען "מענטש און יוד": דער יוד בעציהט זיך צום מענטשענטום, ווי א טייל צו א גאנצעס. דאס מענשליכע דארף נור בעקומען

אבער אויבענאויסגעברעכענטע רעפאר-מען ווערען שוין איינגעפיהרט, און ווי די מקוה-לייטונג האפט, וועט דאס צו-העלפען צום קאמף פאר טהרת בנות ישראל...

אונזערע דאמפלעך, וועלכע קרע-קען אויף מאדערניזם, וועלען האבען די געלענענהייט צו פערזייניגען דעם טהרת בנות ישראל מיט בעקוועמליכ-קייטען און וועלען יוצא זיין אי פאר גאט, אי פאר לייטען.

עס איז היינט א מאדערנע צייט און מען מוז זיך צו איהר צופאסען. עלעיי די ישיבות פאר בחורים ווע-רען אויך היינט איינגעפארדעט גאנץ אנדערש, ווי פערצייטענס. היינט שטעלט מען אויף ישיבות מיט צענט-ראלער בעהייזונג, מיט אלע מאדערנע בעקוועמליכקייטען, טא פארוואס זאל די מקוה זיין ערגער.

איז דעריבער ליעבע ווייבעלעך, עס געהט פאר אייך א גוטע צייט. געהענ-דיג אין מרחק, וועט איהר זיך ממש באדען אין א גן עדן, אייערע מענער וועלען בעשטימט צופרידען זיין.

אז דער סוף איז גוט... ווי בעוואוסט, האט דער לעצטער שטארטראט אספאלטירט די ערשטע און צווייטע אלעע און אויך די ארו-מיגע גאסען. ווען דער שטארטראט איז אויפגעלעזט געווארען און עס איז בעשטימט געווארען א קאמיסאר האט מען די אספאלט-ארבייטען אָנגעשטעלט. אזוי איז למשל, די דריטע אלעע גע-בליבען נישט אספאלטירט. די נאהנט-סטע טעג קומען פאר נייע שטארטראט-וואלען, ווען עס וועט ווידער זיין א געוועהלטע רעפערענצאנק. האט זיך דער שטארטראט-קאמיסאר מקדים געווען און וויל גלייכצייטיג מיט'ן איבערגע-בן דעם מאגיסטראט אויך איבערגע-בען אספאלטירטערהייט די דריטע אלעע. ווי מען שמועסט, וועט זיך די ארבייט ביים אספאלטירען די דריטע אלעע ענדיגען דעסעלבען טאג, ווען די נייע שטארטראט וועלען איבערגע-בן דעם שטארטראט...

א שטאד נאך, וואס מען אספאלטירט

בען, אונזער רעכט, אונזער נאציאנאל-לעבען און קולטור, ווערען ברוטאל געטרעטען דורכ'ן אנטיסעמיטיזם, וואס זייער כוואלישט האבען היינט שוין ליי-דער ארומגענומען דעם גרעסטען טייל פון דער ציוויליזירטער מענשהייט.

אונזער יוגענד איז געבוירען אין קריגע אדער נאכ'ן קריגע, זי געדענקט נישט די פריהערדיגע צייטען, זי זעהט די טרויעריגע ווירקליכקייט אין וועל-כער איהרע עלטערן געפינען זיך און די אומגעליכקייט פאר זיך ארבייט צו געפינען; זי פיהלט זיך איינגעקלעמט אין א סטראציע, פון וועלכער זי זעהט כמעט נאך איין אויסוועג: ארץ-ישראל. אבער דער אויסוועג איז ליידער נאך נישט פאר אלע, נאר פאר יחיד-פגולה, ווייל די דארטיגע איינוואונדערונגס-גע-זעצען זענען אנט-ציוניסטיש און דע-ריבער צו קליין פאר אונזער דראנג נאך עליה. דערפאר איז אונזער יוגענד אנארמעלע פון פערצווייפלטע, זי זעהט נישט די מעגליכקייט זיך אין לעבען פאזיציעס צו ערווערבען; נישט וויל זי קען נישט, נאר, ווייל מען לאזט זי נישט צו.

דאס אלץ איז גורם, אז א טייל פון דער יוגענד רוקט זיך אוועק פון אונז און מיט דעם אוועקריקען, געהט זי אוועק פון יודישקייט און פון דעם אלעס, וואס ס'איז אונז הייליג און טייער. ליידער, שטרענגען מיר נישט אן דעם נויטיגען כח צו דערהאלטען דעם טייל פון אונזער יוגענד ביי אונז. מיר האבען נישט מיט וואס די יוגענד צוצובינדען צו אונז. ווען די יוגענד וואלט געווען ביי אונז א ווילען צו קעמפען, וואלט זי געוועזען אונזער אוואנגארד, אבער ווען זי זעהט ביי אונז ווידערשטאנדסלויזיקייט, רעזי-גאנציע, נישט ווי געהעריג רעאגירען אויף אלע גורות, וואס שניטען זיך ווי א האנעל אויף אונזערע קעפ, ענט-לויפט זי פון אונז.

געווינען זי יוגענד קענען מיר נור, ווען מיר וועלען אויפגעבען אונזער בי-לייטענע באנקראטירטע רעזיגנאציע-

נישט גלייכצייטיג די הינטער-גאסען, וואו עס וואוינט דער "עמך", וואו מען ווערט דערטרינקען ווינטער אין בלא-טעס און אין שניי. זאל מען אבער האפען, אז דאס וועט שוין טון דער נייער שטארטראט. יעדענפאלס אלס א לאזונג ביי די וואהלען וועט עס זיין א גוטער. מיר - וועט א רעדנער דרש'נען אויף די וואהל - מיטינגען - ווען מיר וועלען קומען אין שטאדט-ראט, וועלען מיר נישט בלויז אספאלט-טירען די הויפט-גאסען, וואו ס'וואוינט די בורזשוואזיע, נאר אויך די פראלע-טארישע גאסען, און דעריבער שטימט פאר אונז א. ז. ו.

דער פאקט אבער, אז ביים סאמע סוף האט מען זיך דערמאנט אין דער פער'יתומ'טער דריטער אלעע, און מען האט זי אספאלטירט, איז א גוטער סימן.

ווי זאגט איהר, אז דער סוף איז גוט...

אונזערע יודעלעך, געזונט זאלען זיי זיין.

פערפאלען, אונזערע יודען זענען א פאלק, פון הייס בלוט און אלץ וואס זיי טהוען, טהוען זיי מיט טעמפערא-מענט און התלהבות. קומען זיי אין טעאטער אריין, שטופט מען זיך און מען שטייט זיך אזוי, אז איינער קריכט אויפ'ן צווייטען. געהן זיי אזוי שטופט מען זיך ווידער, כאטש-צוריק נישט "שטייגט אריבער אלע בערגרעפן וועגען אונגארדונג און כאאס."

א שפיטאל איז א הייל - אנשטאלט, וואו עס מוז הערשען פולשטענדיגע רה, כדי צו געבען דעם קראנקען די מילא, וועגען טעאטער קאן איך נאך מוהל זיין. עס קאן אבער בשום אופן נישט טאגירט ווערען דאס פערהאלטען זיך פון אונזערע יודען בעת זייערע שבת'דיגע בעזוכען אין יודישען שפיטאל. דאס, וואס דארט קומט פאר בעת די שבת'דיגע, ווידע-ניעס" שטייגט אריבער אלע בערגרעפן וועגען אונגארדונג און כאאס.

א שפיטאל איז א הייל - אנשטאלט, וואו עס מוז הערשען פולשטענדיגע

פאליטיק אויף אלע פראנטען און ספע-ציעל און אמוויכטיגסטען אויפ'ן ארץ-ישראל-פראנט; ענערגיש פאדערן פון ענגלאנד אויסצופיהרען איהרע פער-פליכטונגען לגבי דעם געפאלגטען און לאנדלאזען יודישען פאלק, וואס ווערט כמעט שוין אין אלע לענדער, אפיציעל צו נישט-אפיציעל, בעטראכט אלס אי-ברייגער און שפילדיכער לעמענט. עס איז שוין ממש באו מיט עד נפש. אין דער גאנצער וועלט מוז דעיהערט ווע-רען אונזער וועה-געשריי אויף די אונ-ערהערטע עוולות, וועלכע עס בעגעהט גענען אונז די ארץ-ישראל'דיגע אנט-ציוניסטישע אדמיניסטראציע, וואס טהוט צוליעב אומגערעכטע און אומ-בעגרינדעטע אויסדרייען פערשליסען פאר אונז די טויערען, אין דער צייט, ווען אין לאנד מוז מען צוליעב מאג-געל אין ארבייטס הענד מאפליזירען די גאנצע שול-יונגער. דאס איז ממש חזק געמאכט פון אונזער נויט און מאכטלאזיקייט. עס מוז איינמאל פאר אלע מאג א סוף נעמען צו אלא צו-שטאנד. מיר מוזען זיך אלע ווי איין מאן מאפליזירען, אנהויבען א גרויסע פאליטישע אפענטיווע און קלאר מא-כען פאר דער גאנצער וועלט, אז מיר וועלען אויף אונזערע רעכט צו ארץ-ישראל אויף קיין איין האר נישט מוותר זיין, ווייל ארץ-ישראל איז היינט צו טאג ביים יודישען פאלק דער איינצי-גער רעזענטא-אניוועל, וואו מיר קענען זיך ראטעווען אי מארגאליש, אי עקא-נאמיש. אט דאס איז דער תוכן פון דער גרויסער וועלט-פעטיציאנס-אקציע, וועלכע עס האט ארגאניזירט דער גרעסטער יודישער פאלקס-מיהרער פון דער היינטיגער תקופה זאב זשאבא-טינסקי. נאר דאס וועט אויפטרייטען דאס געוויסען פון דעם נאך נישט פערדארבעטע ציוויליזירטען טייל פון דער מענשהייט, וועלכע וועט זיך מו-זען אינטערעסירען מיט אונזער לאגע.

ביי דריקענדען שטחלאנג און אי-בעריגער מאגען-זויערע פיהרט אבדאט זעהר מילדע, נאטורליכע ביטערקייטען FRANCISZKA JOZEFA

די אין מאגען און קישקעס אנגעזא-מעלטע נישט-פערדייאונג און פעהר-ט אין פילע פאלען די ענטשטעהונג פון דער בלינדער-קישקע-ענטצינדונג.

מזגליכקייט געזונד צו ווערען. קומט אבער שבת ווערט דאס שפיטאל בע-לאגערט פון האנדערטער בעזוכער, סיי פון די, וועלכע האבען דארט ליגען אנהענטען, סיי פון די, וועלכע קומען גלאס מקימ זיין די מצוה פון בקיור חולים. עס ווערט דארט א געשטופעריי און א שטויסעניש, א געוואלד און א ליאם, וואס איז אוממעגליך איבערצו-געבען מיט ווערער.

אלע שטיבען, וואו די קראנקע ליי-גען זענען איבערפולט מיט בעזוכער, מען שרייט, מען פילדערט און עס טראפ אפטמאל, אז נאכ'ן בעזוך פאל-לען א סך קראנקע וועלען אין חלשות. לויט אונזער מיינונג דארף די ליי-טונג פון שפיטאל, ווי אינגאנצנעהם דאס זאל נישט זיין פאר די בעזוכער, אָנשטאטען די שבת'דיגע ווידעניעס, ווארום זיי ברענגען שאדען די קראנק-קע. און דער חוב פון קראנטאריס דארף זיין נישט זיך שפילען אין סענ-טימענטען, נאר אין זינען האבען די טובה פון די חלואים.

מיר וויסען אפילו, אז מיר וועלען זיך פערשאפען שונאים צוליעב אונזער אנווייזונג, ווארום פעהרגען א סך יודען, וועלכע האבען שוין א טראדי-ציע צו בעזוכען שבת נאכמיטאג דאס שפיטאל און אויב ס'וועלען אָנגעשטאפט ווערען די שבת'דיגע, ווידעניעס" וועלען זיי פשוט נישט האבען וואס צו טהון. עס איז אבער פערפאלען, עס קאן און טאג אנדערש נישט זיין, עס איז א נויטווענדיגקייט און דאס מוז אויסגעפיהרט ווערען.

אויף אזא חטא איז נישטא קיין פעררגעפונג.

די "גאטעס נאציאנאל" פיהרט א סיסטעמאטישע העצע געגען ביסעל יו-דען. אין יעדען נומער געפינט זי אלץ אנדערע חטאים אויף יודען און טראגט זיי אונטער איהרע לעזער.

אין לעצטען נומער האט זי אבער געפינען אויך א חטא אויף א ריינעם אריער, דהיינו: אז פלונג בן פלונג האט אוועקגעבען אויסצופיהרען די קאנא-ליזאציע-ארבייט א ווישען בעל-מלאכה

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

יידען, עס ווערט ווארעם.

אונזערע יודען, גלויב איך קוים דע-רין. מעגליך, אז עס וועט נאך גוט זיין, דערוויל אבער הויפט אָן דאס וואהל-קעסעלע צו קאכען און עס ווערט ווארעם אין דער יודישער גאס. די שוואציע פחות האבען אינטערגעלייגט ברען-מאטעריאל און עס הויבט אן ברענען דאס פייער פון מחלוקת, עס ווערט ווארעם...

ממש א גן עדן אויף דר'ערד. וועגען דער מאפליזאציע פון טהרת בנות ישראל, וואס קומט פאר אויך דער יודישער גאס, האב אייך שוין געמאלדען אין פאריגען נומער. דאס מאג וויל אייך זאגן אונגעבען נאך פרטים וועגען דאזיגען ענין.

קורס כל זענען בעשטימט געווארען גאס-קאמיסארען. ד"ה אז אין יעדער גאס וועלען זיין בעשטימטע קאמיסא-רען, וועלכע וועלען האבען די השגחה איבער'ן טהרת בנות ישראל. וואס פארע מיטלען זיי וועלען אנווענדען, כדי זיי-פרע בעמיהונגען זאלען האבען ער-פאלג, איז מיר נישט בעוואוסט, ווייל זיי האבען בעקומען געהיימע אינס-טרוקציעס, און ווי עס ווייזט אויס היטען זיי דעם סוד אב זעהר שטארק. איין זאך ווייס איך אבער יא און ס'איז כדאי, אז איהר זאלט אויך פון דעם וויסען.

ווי בעוואוסט, איז א טייל פון דער מקוה הפריך רעמאנירט געווארען, וואס דאס אלץ לאקט שוין די פיין-שמעל, אז זיי זאלען בעזוכען די מקוה. כדי אבער מען זאל אויך אריינציהען די אינטעליגענטערע און אריסטאקרא-טישע דאמען, ווערט פראיעקטירט איינצוארדנען ביי דער מקוה א מאדע-סאלאן, דהיינו: מאניקור, אנדולאציע, טריקענען די האר, מאסאזשען. עס האט זיך אויך פראיעקטירט צו מאכען א דאנסהאל, נאך היות ווי מענסקע טא-וואושיטווא איז אין דעם פאל אויס-געלאזט, איז דער דאזיגער פרא-יעקט נאך נישט אקטועל... די אלע

מיר האבען געמיינט, אז דאס מאל וועלען די וואהלען צום שטארטראט-אדורכגעהן גלאטיג, מיט אלעלען בלוט, ווארום, וואס קאנען מיר אויפטהון, אויב מיר וועלען זיך ארומקריגען - גארנישט שווארנישט; עס וועט נאר זיין אזוי ווי ס'זאגט דאס יודישע פאלקס ווערטיל: מיר באדיי איין אויב, אבי דיר צוויי אויגען... ס'איז דאך א זיכערע זאך, דאס אויב ס'וועט נישט קימען צו קיין פערזייניגונג, איז נישטא קיין שום האפנונג, אז יודען זאלען האבען א פערטרעפערסאפט. האט מען דערפאר טאק געקאנט גלויבען, אז דאס מאג וועלען אלע פערשטעהן די אהריות פון מאמענט און וועלען מוותר זיין אויף די קרענקליכע אמביציעס. זענען מיר דאך אבער יודען, דאס פערשאלטענע גלות-פאלק, קומט ביי אונז ארויס אנדערש, ווי ביי אלע אנ-דערע.

בעת איך שרייב די דאזיגע שורות, איז נאך דער איינהייטליכער בלאק נישט געשאפען געווארען. פערקעהרט, די פערשידענע קאכעלעפאל און אויך אַזעלכע, וועלכע קרענקען אויף א מאג-דאטעל, בעמיהען זיך מיט אלע מעג-ליכקייטען צו צושפליטערען די כחות און ווילען דוקא אנווענדען דעם פסוק: גס לי וגם לך לא יהיה.

מען קאמבינירט, מען שאכירט, מען שפליקט און מען וויל דוקא אריין-פיהרען א צומישונג. פערפאלען, דער שטן האט זיך אריינגעלאזט אין דער יודישער מחנה און פיהרט זיין אויס-ראטונגס-ארבייט. מעגליך, אז אין דער לעצטער מינוט וועט דער איינהייטלי-כער בלאק דאך געשאפען ווערען. עס קאן זיין, אז אונזערע פערשכורטע כלל-טהוער וועלען זיך דאך אויסניכטערען און די "מלאכי חבלה" שקען אין זיי-ער רהא אריין; אז ווי וועלען שטעלען די טובה פון פאלק, העכער פון זייער פערזענליכען איך (כאטש קאנענדיג

„יעקב'ס מעשיות“ - דאָס נייע בוך פון רייטשען שרייבער טאָמאַס מאָן.

פון א. מ. פוקס.

- 1 -

דער קאָמיק, וואס הייסט פיהרען אָן געגען „יודישען גייסט“, האט אנגענומען אַזוינע אונגלייכע ווילדע פאַרמען פון אונזין און דומיהיט, אַזש עס כאַפּט אן אַ שרעק ווען מען בעדעקט וואס פאַר אַ פינסטערע פּוּחֹת עס שטעקט אין דער דאָזיגער באַנדע פּערגרעפּטע נאַצי-כאַ-מעס, וועלכע האבען פערשפרייט אַ וויסנע פּינסטערע נאכט איבער אַ גרויס קילטור-פּאַלץ. אין דער דערוואַכטער „דריטער“ היטלער-ווערקען אונזער געראַטעט אַלע שפּורען פון „יודישען גייסט“, ביז צו דער ביבעל, ביז צום יודישען גאַט. פון יעזוס'ן ווילען די היטלער-לייט מאַכען אַ ריינאַסינען אַרישען „אויבערמעס“ מיט „בלאָנדע לאַקען און בלויע אויגען“, וועלכער האט בעקעמפט דאס יודענטום און די יודען האבען איהם דערפאַר טאַקי אומ-געבראַמט, ווייל ער איז געווען „אַ גערמאַנישער קלד“ וואס אנפּעלאַנגט די ביבעל, „די דאָזיגע געשיכטעס פון בהמה-טרייבערס און ציהאַלעכערס“ (אַל-פּאַנסען). האט מען אין די שולען פער-באַטען צו לערנען, אום די ריינע, אונג-שולדיגע נשמות פון די „אַרישע“ קינדער נישט צו פערדאַרבעטן. אַ טייל גלחים און ביטקופען קעמפּען געגען דעם פערבאַט און פּראָטעסטירען געגען דער פערפּעלשונג פון קריסטענטום דורך די נאַציס און געגען דעם, וואס די נאַצי-כאַמעס שטענען די ביבעל אין רופען און די הייליגע שריפט „געזע-טעס פון בהמה-טרייבערס און ציהאַל-טערס“.

אַלעפּאַלס שטעהט דער „יודישער גייסט“, גאַט, יעזוס, די ביבעל, די נאַצי-פאַרבאַרען ווי אַ ביין אין האַל. נישט צום אַראַפּשלינגען און נישט צום אויסשפיינען. אין דער זעלבער צייט ווען די היטלערסטרען שטענען די ביי-בעל און רופען אָן דעם קולטור-פּונד-מענט פון דער ציוויליזירטער מענש-הייט, געשטעלט פון בהמה, האט דער יעצט גרעסטער דייטשער דיכטער, קול-טור-פּילאָזאָף און גאַנצעל-פּרייז געווי-נער, טאָמאַס מאָן, אָנגעשריבען אַ בוך ביבלישע געשיכטען, אַ ראַמאַן מיט'ן נאָמען „יעקב'ס מעשיות“, אַ ווערק וועלכעס האָט, אין שטענדיקייט וועגט

גלייכען צו זיך אין דער וועלט-ליטע-ראַטור. דאָס בוך „יעקב'ס מעשיות“, וועלכעס ענטהאַלט העכער פינף הונ-דערט ווייטען, איז דער ערשטער באַנד פון אַ ביבלישער טרילאָגיע מיט'ן נאָ-מען „יוסף און די ברידער“, אַ ווערק אויף וועלכען דער דיכטער טאָמאַס מאָן אַרבייט שוין זייט די לעצטע 10 יאָהר און האָט ערשט פערטיג געמאַכט דאָס ערשטע בוך, וועלכעס איז יעצט ערשינען אין ס. פישער פערלאַג, בער-לין.

דאָס צווייטע בוך וועט האָבען דעם נאָמען „מכירת יוסף“, און דאָס דריטע „יוסף אין מצרים“. פון דעם צווייטען באַנד האָט שוין דער דיכטער אָנגע-דרוקט אין פערשידענע ליטעראַרישע זשורנאַלען און צייטונגען איינצעלנע קאַפיטלען און שטיקער.

דער ס. פישער פערלאַג איז פריהער געווען דער גרעסטער און בעדייטענד-סטער ליטעראַריש קינסטלערישער פער-לאַג אין דייטשלאַנד, וואו די גרעסטע דייטשע שריפטשטעלער, דיכטער און פּילאָזאָפּען, האָבען אַרויסגעגעבען זיי-ערע ווערק. עס זענען אויך ערשינען דאָרט, אין איבערגעזעצונגען, די ווערק פון בעדייטענדע דיכטער און שריפט-שטעלער פון אַנדערע פעלקער. אויך מאַכע ווערק פון אונזער שלום אַש'ן זענען צוריק מיט יאָהרען ערשינען אין דער דייטשער שפראַך אין ס. פישער פערלאַג.

דער גרינדער און בעזיצער פון דעם גרויסען פערלאַג, סאַמועל פישער, איז אַ אונגאַרישער יוד, און אַ גרויסער טייל פון די דיכטער און שריפטשטע-לער, וועמענס ווערק עס זענען ערשי-נען אין ס. פישער פערלאַג, זענען אויך יודען, ווי צום ביישפּיל, די פערש-טאַרבענע אַרטור שניצלער, פעטער אַלטענבערג, יאַקאָב וואַסערמאַן, סטעפּאַן צווייג, פראַנק ווערפּעל, רי-כאַרד בער-האַפּמאַן, ליאָן פּויכטוואַנגער, אַלפּרעד דעבלין, מאַס בראַד און אַ סך אַנדערע. דאָס אַליין ערקלערט שוין גענוג דעם אומשטאַנד וואָס דער ריי-כער פישער פערלאַג איז יעצט אין דער היטלער-מלוכה צו גרונד געגאַנגען און עס איז פערבליבען בלויז אַ שטעטען פון דעם אַמאָליגען גרויסען

פישער פארלאַג. די נאַציס האָבען דעם פישער פערלאַג „גלייכגעשטעלט“, דאָס הייסט פשוט פערכאַפט, אונגערויבט דאָס פערלאַג-פערמאנען און דעם גרעסטען טייל פון די פייכער פון ס. פישער פערלאַג האָבען די נאַציס פערברענט אויף די שייטערס, אָדער גלאַט פער-ניסטעט. ווי אַזוי אַבער עקזיסטירט דאָך אַפּילו אַ רעשטעל פון דעם פישער פערלאַג? עס איז זעהר אינטערע-סאַנט. דער ס. פישער פערלאַג ווערט יעצט פון די נאַציס בעטראַכט אַלס ריינ יודישער פערלאַג, וועלכער גע-הערט צו אַ יודען און וועלכער האָט, לויט דאָס רעכט, לויט די בעשטימונג-גען פון קולטור-מיניסטעריום וועגען יודישע אנגעלעגנהייטען, אַרויסצוגע-בען בלויז יודישע ביכער, דאָס הייסט, דאָס יעצט פון העברעאישער שפראַך, אָדער ביכער מיט אַ יודישען אינהאַלט, אָדער וועגען יודיש אנגעלעגנהייטען. דיי-טשע ביכער, דאָס הייסט, מיט אַ דיי-טשען אינהאַלט, טאַר דער יודישער פישער-פערלאַג נישט אַרויסגעבען.

אַלס רעזולטאַט פון דער דאָזיגער נאַצישער פּראָדונג איז דער פישער-פערלאַג און זיין הויפט-טעטיגקייט פאַ-ראַלליזירט געווארען.

זענען טאַקי אין דער לעצטער צייט ערשינען אין פישער-פערלאַג בלויז יו-דישע ביכער. דאָס זענען אייניגע נייע ביבעל-איבערזעצונגען פון דעם בעקאַנטען יודישען רעליגיאָנס-פּילאָזאָף מאַרטין בובער, דאָן אַ ביבלישע דראַ-מע „דער יונגער דוד המלך“, פון דעם בעקאַנטען ווענער יודיש-דייטשען דיכ-טער ריכאַרד בער האַפּמאַן און יעצט איז ערשינען טאָמאַס מאָן'ס ביבלישע בוך „יעקב'ס מעשיות“.

עס איז דעם וועלט-בעריהמטען שריי-בער נישט אַזוי לייכט אָנגעקומען ביז זיין בוך האט דערלעבט צו זעהן די ליכטיגע וועלט אין דער פינסטערער היטלער-מלוכה.

טאָמאַס מאָן איז נעמליך בעקאַנט אַלס דעמאָקראַט און יודען-פריינד. ער האט זיך נישט געלאָזט דורך די נאַצי-פאַרבאַרען „גלייכשטאַלען“ און ער איז ענטלאָפּען פון דייטשלאַנד און זיך בע-זעצט אין ציריך, שווייטער, וואו ער גע עקסמיסיע-קללה און מיט טרערען אין די אויגען קומען זיי צו ליפּען אין רעדאַקציע זיך פּרענען אַנעצה, בעטען זיך רחמים, אַז מען זאָל אויך זיי פער-רעכענען אין דער קאַטעגאָריע אַר-בייטשלאַנע, כדי זיי זאָלען קאָנען גע-ניסען פון דער דאָזיגער הנחה.

דערווייל אַבער נוצען די בעלי-בתים אויס דאָס, וואס נישט אַלע זענען בבחינת אַרבייטסלאָזע און מען פיהט אויס די עקסמיסיעס. אפּשר וואָלטען אונזערע עסקנים זיך בעמיהט, אַז צו-ליינע דער ספּעציפישער לאַגע פון יו-דען, וועלכע זענען אַרבייטסלאָז, און פּרנסה-ליאָז, אַז מען זאָל אויך ביי זיי אַבשטעלען די עקסמיסיעס.

מיט הונדערט יאָהר צוריק...

זיי האָבען געמיינט, אונזערע חכמים, אַז מיט זייערע נייע ערפינדונגען ווע-לען זיי די וועלט גליקליך מאַכען. עס ווייזט זיך אַבער אַרויס, אַז מעהר ווי צרות האָבען זיי נישט געבראַכט און מען וועט גליקליך זיין, אַז מען וועט זיך ווידער בענצען מיט די אַלטע מעטאָדען.

אַזוי, למשל, זענען די נייע טעכני-שע מאַשינען אַנאָמאָליק פאַר דער מענשהייט, ווייל אַזוי-ארום איז ענט-שטאַנען אַ מיליאָנען-אַרבעט פון אַר-בייטסלאָזע און וואויל וואָלט געווען אויף דער וועלט, ווען מען וואָלט וויי-טער געשפּינען וואָל אויף אַ שפינדעל, אַזוי ווי אונזערע באַבעס האָבען עס געטוהן.

מיט די אויטאָ'ס איז דאָס זעלבע; מען האָט זיך גענומען איילען. די אַל-טע מעטאָדען פון פערד האָט מען אויס-געלאָכט. דערווייל ווייזט זיך אַרויס, אַז קיינמאַל זענען נישט פאַרגעקומען אַזוי פיעל קאַטאַסטראָפּעס, ווי מיט

לעבט אַלס פליכטלינג. ווען ער קומט צוריק קיין דייטשלאַנד וואָלט מען איהם זיכער פערשפארט אין קאַנצע-טראַציע-לאַגער. ווען דאס בוך איז שוין געווען אָנגעדריקט, האבען די נאַציס אין דייטשלאַנד געדראָהט, אַז זיי וועלען די גאַנצע אויסלאַגע פון דעם בוך קאַנפּיסקירען און פערברע-נען, אין פאַל ווען טאָמאַס מאָן וועט זיך נישט אָפּזאָגען מיטצואַרבייטען אין דעם זשורנאַל „זאַמלונג, וועלכען טאָ-מאַס מאָן'ס זעהן, דער יונגער שרייבער קלאוויס מאָן, גיט אַרויס אין האַלאַנד. דער זשורנאַל „זאַמלונג“ איז בעשטימט אַלס הילף פאַר שריפטשטעלער פליכט-לינגע און עס איז זעלבסטפערשטענד-ליך, אַז אויך טאָמאַס מאָן האט צוגע-זאָגט דאָרט צו זיין אַ מיטאַרבייטער. מיט דער דראָהונג צו פערניכטען דאָס ערשיינענע בוך, האבען די נאַצי-פאַנדי-טען אַלאָזאַ-עפּרעסעט, אַז דער גרויסער דיכטער האט זיך געמוזט אָפּזאָגען פון דעם פליכטלינג-זשורנאַל און צוריקציי-הען זיין צוואַנג. ער האט ערקלערט אין אַ טעלעגראַם צו דער „נאַצי-בוכהענד-לער בירושע“ אין בערלין, אַז ער וועט נישט אַנטייל נעהמען אַלס מיטאַרביי-טער אין דער „זאַמלונג“. האט מען ערשט דאמאלס פריי געגעבען דאָס ערשיינענע בוך. די קריטיקער, אויסער דייטשלאַנד, האבען דאס ווערק אויפגע-נומען מיט גרויס בעגייסטערונג. זעל-בסטפערשטענדליך איז אַבער אויך, אַז די ליטעראַרישע נאַצי-זשורנאַלען אין היטלער'ס דייטשלאַנד האבען דאס בוך שרעקליך אַרונטערגעריסען. די נאַצי-קריטיקער זידלען טאָמאַס מאָן אַלס „פעררעטער“, „יודען-קנעכט“ און „פער-קויפטע נשמה“, ווייל ער האט פער-פאַסט אַ ווערק פון „יודישען גייסט“ און דאָדורכ פערראַטען די „אַרישע גערמאַנישע“ פאַלקס-נשמה, פערראַטען היטלער'ס „אידעאלען“ פון ראַסע-הער-שאַפט אין „ערוואַכטען“ דייטשלאַנד. גראַד יעצט, ווען דאָס „ערוואַכטע דיי-טשלאַנד“ פון „היטלער'ס דריטער מלוכה“ פיהרט אָן אַנאָרסעטאָניס-קאַמף געגען דער ביבעל אַלס שטאַרק-סטען אויסדרוק פון „יודישען גייסט“, קלאַנגען די נאַצי-קריטיקער - האט טאָ-מאַס מאָן, דער גרויסער שריפטשטע-לער און רעפּרעזענטאַנט פון דער יעצ-טיגער דייטשער גייסטיגקייט, געווינד-מעט זיין גאַנצע גייסטיגע קראַפט צו שאַפּען „יודענווערקע“.

אַ מעשה ווי אויף צו להכעיס די היטלער-פאַרבאַרען „זעלבסטפערשטענד-ליך איז אויך, אַז דאָס ביבלישע ווערק איז אין היטלער'ס נאַצי-דייטשלאַנד אויטאָ'ס, און דער סוף זייערער וועט זיין, אַז מען וועט נאָך אויפנומען אַ פערד מיט ליכט.

אין שטענסטאַכאָו זעהט מען די לעצטע צייטען נישט קיין שטאַדטישע און נישט קיין צווישען-שטאַדטישע אויטאָבוסען. צו האַלט עס שוין טאַקי נישט דערבלי, אַז מען זאָל זיך אומ-קעהרען צו דער פערד-עפאַכע, ווי מיט הונדערט יאָהר צוריק...

לאַ תשא.

דאָס איז אַ געבאַט פון די עשרת הדברות: שווער נישט פאַלש, ווארום אויב יא, וועסטו האָבען אַ שוואַרצען סוף.

היינטיגע צייטען קאן מען נישט האַנדלען פאַר איין גראַשען, אַז מען זאָל זיך דערבלי נישט אַנשווערען די ביינער, און בעת מישט שווערע ווייטט מען בולט, אַז ס'איז פאַלש, וואָס זאָל מען אַבער טוהן, אַז אַנדערש געהט עס נישט.

אין מיין דאָס אַקענען דעם, וואָס פערגאַנגענעס מאָנאַט האָט געוואָלט פארקומען אַ שבועה אין דער שוהל מאהנט ביי אַ צווייטען יודען אַ סומע געלד. דער נחבע אַבער האָט געטענה'ט, אַז יענער מאַכט זיך אַ אומויסטע פער-טענסיע און דעריבער פערלאַנגט ער, אַז יענער זאָל שווערען אין דער שוהל. יענער האט זיך אַבער נישט אָנגעשראַקען, און האט טאַקע געוואָלט שווערען. און אויף מאַנאַט 11 אַ זיי-גער פריה איז שוין בעשטימט געוואָרען די שבועה.

זענען דאָך אַבער פערהאַנגען יודען, וועלכע האָבען ליגע אַריינצושטעקען זייערע נעז אין פרעמדע געשעפטען, האָבען זיי זיך אַריינגעמישט אין דעם

גאַנץ באַקאַנטער געווארען. סיי פון נאַצישען לעזער-פּובליקום און סיי פון די בוכהענדלער אין ביבליאָטעקען. אין היטלער'ס פאַרבאַרישער דריטער מלוכה איז דאָס גרויסע גייסטרייכע ווערק איינפאַך נישטאַ צום פערקויפּען. מען קאָן עס נישט בעקומען, איינצעלנע עקזעמפלאַרען ווערען פון טאָמאַס מאָן'ס געהיימט טרייע לעזער און פּעגייסטער-טע אָנהענגער אין דייטשלאַנד בע-שטעלט פון ווענער בוכהענדלער.

אַ פינסטערע נאכט האט ערשט איבער דייטשלאַנד. היטלער האט אויסגע-שפרייט זיין פינסטערען שאַטען איבער דעם פאַלץ פון די „דענקער און דיכ-טער“. האט טאָמאַס מאָן דאָס פאַר-אויסגעזעהען?

אַלענפאַלס האט מען מיט 10 יאָהר צוריק, ווען די קולטור-פּיינליכע היט-לער-בעוועגונג האט זיך געהאַט אַנגע-הויבען, שוין געקאַנט דאמאלס פאַר-אויסזעהן, אַז דאָס דייטשע פאַלק פער-נעמט זיך אויף אַ קרומען וועג, אויף אַ וועג צוריק צום פּרעסטערען מיטעל-אַלטער; אַז היטלער פערמעסט זיך „צוריק צו דרעהען דעם זייגער פון דער צייט“, כאַטש אַפּילו מען האט נישט געקלייבט אין היטלער'ס זיעג. מען האט געקענט פאַראויסזעהן, אַז דער גיפטיגער היטלער - פאַציל, וואס האט זיך אַריינגעכאַפט אין דער נשמה פון דייטשען פאַלק, וועט אַבאַרבייטען אַ חורבן.

עס איז צו גלויבען, אַז אַזאַ גרוי-סער דיכטער און דענקער, ווי טאָמאַס מאָן איז, וועלכער טראַגט אין זיך אי-נערליכע גייסטיגע פערנאנטוואָרטונגען פאַר'ן גייסטיגען לעבען און קולטור-צושטאַנד פון זיין פאַלק, זאָל האָבען פאַראויסגעזעהן שוין צוריק מיט צעהן יאָהר, אַז די היטלעריי וועט פערדאַר-בען דאָס דייטשע קולטור-לעבען און אַז היטלער און זיינע לייט וועלען פער-ווירקליכען זייער פראַגראַם און וועלען פרויברען אויסראַטען די ביבעל פון דער פאַלקס-קולטור, איז, אַלזא, מעג-ליך, גלויבט מען, אַז טאָמאַס מאָן האט שוין דאמאלס מיט צעהן יאָהר צוריק פערשלאָסען צו שרייבען ביבלישע ווערק, אום דאָדורכ צו פערשטאַרקען דעם איינפלוס פון דער הייליגער שריפט אין דייטשען קולטור-לעבען, כאַטש עס איז זיכער, אַז אין דער ערשטער רייה זענען געווען נישט קיין פאַליטי-שע, נאָר ריינ קינסטלערישע אורזאַכען, וועלכע האָבען דעם דיכטער פשוואוי-גען צו שאַפּען דאָס וואונדערבארע ביבלישע ווערק, וועלכעס איז יעצט ערשינען.

ענין און מוציא געווען פון דעם חוב 60 גילדען, אַ דאַנק וואס די שבועה איז נישט פארגעקומען.

אין דער היינטיגער צייט פון דעמא-ראַליזאַציע, ווען עס האָט אויפגעהערט יערעס איינציגען געפיהל פון עטיק און מענשליכקייט, האב איך גערן געוואָלט זעהן ספּעציעל אין דעם פאַל שווערען אַ יודען, כאַטש עס שטעהט מיט פיי-ערדיגע אוהות אויסגעקריצט אין די עשרת הדברות: לאַ תשא.

דער בונט אין דער חברה-קדישא. לעצטענס מורמעלט מען עפּיס אין גאַס, אז אין דער חברה קדישא קומט פאר אַ בונט.

אין וואָס אייגענטליך די רעוואָלוצ-יאנערע שטימונג בעשטעהט. איז נישט קלאַר. אַ טייל זאָגען, אַז עס האַנדעלט זיך וועגען בעזעצען דעם פרייען פאַס-טען פון אַ קבורה-מאַן, און עס איז פערחאַנגען אַ יש אומרים, וועלכע זאָ-גען, אַז היות ווי ס'זענען שוין אַ לאַנג גע צייט נישט פאַרקומען קיין גבאות-וואַלען און די מאַכט האַלט זיך ביי די אוורופּאטארען, ווילען די אַנדערע חברה-קדישא-לייט אויך פיהלען דעם טעם פון גבאות.

די דאָזיגע חברה קדישא-לייט, וועל-כע זענען רעוואָלוציאָנאָזירט ווילען מאַ-כען די אמת'ע איבערקעהרעניש און אַלס ערשטע מיטעל ווילען זיי זיך בע-נוצען מיט אַ שטרייך.

עס לאָזט זיך אַבער דאָך נישט גלוי-בען, אַז די בעיאהרעטע סאַלידע יודען זאלען זיך בענוצען מיט אַזאַ רעוואָ-לוציאָנער מיטעל, ווי עס איז אַ שטרייך.

לויטן.

און דעריבער דאַרף ער געשטעמפּעלעט ווערען אַלס פעררעטער פון דער אַרי-שער ראַסע.

און באַממט, צווישען אונז זאָל עס בלייבען, איז שוין באלד די „גאָזעטאַ גראַדוואַ“ גערעכט, ווארום, אַז אַ קריסט זאָל אַוועקגעבען אַ יוד אַרבייט איז אַזוי זעלטען, אַז אויב עס טרעפט זיך נאָך אַזאַ משוגענער, איז טאַקי נישט אַנדערש, נאָר מען מוז איהם בע-שרייען אין דער צייטונג און היות ווי די חיה'שע צייטונג פון די דאָזיגע מענשען-פּרעסער האָט אַזאַ געלעגענ-הייט, נוצט זי עס אויס און צושרייבט זיך וועגען דעם גרויסען חטא, אויף וועלכען עס איז נישטאַ קיין פערגע-בונג.

מיר זענען נישט קיין ריכטער...

אַז אַ שייכערע כליגאַן אָדער אַזעל-כער, וועלכער מאַכט זיך פלומערש שיכור, זאָל בעפאַלען מיר-נישט-דיר-נישט אַ דורכגעהענדען יודען, איהם צושלאַגען און אַוועקנעהן אונבעשטראַפּט, איז אַ נאַטירליכע ערשייננג. אַבער, אַז ווען מען ווענדעט זיך וועגען דעם צו דער פאַליציי און זי זאָל עס לייכט-שעצען, איז שוין ווירקליך נישט צו פערשטעהן.

זונטאָג איז דאָס געווען. דער סטרוש פון ווארשאַווער 19 (אַ יודיש הויז) איז בעפאַלען אַ דורכגעהענדען יודען און איהם פערשטעפּעט. דאָס האָבען בעמערקט די צופּעליג אַדורכגעפּערט יודען, די ברידער רייך, און האָבען זיך אָנגענומען פאַר'ן יודען. מסתמא איז דער קריסט מיט זיינע חברים בע-פאַלען די דאָזיגע ברידער און זיי גוט צושלאַגען (אַ דערביי שטעהענדע יו-דען אַנטלויפּען, ווי געווענליך ביי אַזאַ פאַל, און זעהען גאַרינישט...) האָבען

ווי אַזוי דאָס זעהט אויס אין דער יודישער גאַס, ווערט אין דער נאַטיק נישט דערמאַנט, ווארום יודען זענען אין אַזאַ לאַגע, אַז ווי בעזיצען נישט קיין אַרבייטסלאָזע קארטען, כאַטש זיי האָבען נישט קיין אַרבייט. זיי זענען אין דער קאַטעגאָריע פון פּרנסה-לאָזע, און פונדעסטוועגען איז אַ גרויסע פרא-גע, צו זיי וועלען קאָנען געניסען פון דעם דאָזיגען דירות-מאַראַטאָריזם. איבער זייערע קעפּ הענגט די דאָזי-

פ. בלומענקראַנץ.

טעאָטער=נאָטיצען.

דער 41-טער פון לאָרעניעוו, אויסגע-
מיהט דורך י. טורקאוו. ה. לערער א. א.

ס'איז אנאָלטע פלוגטא: צי איז
דערלאָבאָר פון קינסטלערישען שטאַנד-
פונקט ווערק טענדענציעז; צי קען
מען אַ ווערק מיט בולט'ע, לאַמיר זאָ-
נען סאָציאַלע כוונות, פערשטענען אַלס
קינסטלערישעס.

פון די אַלע חלוקי-דעות, וואס בא-
זירען און זענען אַ פּוֹלֵי-יוֹצא פון דעם
אַלגעמיינעם קוק אויפ'ן לעבען פון די
בעלי-פלוגתא, האט זיך אין משך פון
דער צייט אַרויסגעוויזען אַט וואָס:
אמת קינסטלערישער ווערק, געשריבען
דורך אַ בעגאָסטען שרייבער, בעזיצט
שטענדיג דעם קינסט חותם.

דער מחבר מעג האבען וואס זאָלען-
נישט-ניין כוונות, ווערען זיי אָבער גע-
ברענגט צום אויסדרוק אין אַ קינסט-
לערישער פאָרם און בעהויבט מיט'ן
גייסט פון אַ שאַפער-קראַפט.

אַזוי טאָקט איז עס! גענען זיעס ווי-
לען פון געברענגטע, גענהאָרגע-
פלומ'רשטע ראדיקאַלען, וואס נעגירען
יעדע שאַפונג, וואס איז נישט לויט
זייער געשמאַק, אפאטעאָריענדיג איינ-
צייטיג איסליכעס געשמאַקלעזע פראָ-
פאָגאנדע-שרייבעריי.

תמיד וועט דער אמת'ער קינסטלער
זוכען די געהעריגע פאָרם, כדי צו
ברענגען צום אויסדרוק זיינע אידעען
און בעגעהרען. און דאס דאָזיגע וועט
אויך להבא זייענען אַלס קריטעריע צי
דער מחבר איז באמת בעגאָסט, צי
ר'איז נאָר אַ פראָפאָגאנדיסט פון אַ
געוויסער אידעע אָהן געוויסען שייכות
צו קונסט.

לאָורעניעוו גיט די געהעריגע קינ-
סטלערישע פאָרם זיינע שאַפונגען, און
טאָקט דעריבער ווירקען זיי אַזוי אויף
אונז. אינסעניזירענדיג אָבער זיין גאָ-
וועלע, דער 41-טער האָט זי אָנגע-
וואוירען דעם קינסטלערישען לבוש,
וועגען וועלכען מיר האבען דערמאָנט-
און דאס איז שוין אַ סך!

לאָורעניעוו בעזיצט דעם ספעציפ-
שען דערזעהלערישען טאַלענט, מיט
וועלכען די רוסישע ליטעראַטור ציי-
כענט זיך אַזוי וואונדערבאַר אויס. די
אינסעניזאָציע אָבער האט גאַרנישט
פון דעם אַלעמען און דערצו איז זי
זעהר שוואַך סצעניש קאָנסטרואירט.
איך שטיין אונטער סצעניש שוואַך,
ווייל אויף דעם דאָרף דאָך געלעגט

ווערען פשוט דער הויפט-געוויכט.
אין דער גערעדטער שאַפונג אין איהר
אינסעניזירטער פאָרם איז נישט פער-
האָן קיין אַקציע - ענטוויקלונג, קיין
שטייגערונג און קיין שום ערוואַרטונג
מצד דעם צושויער, מיט איין וואָרט:
סצעניש בלאָס.

שוין צוליב דעם געזאגטען איז
שווער צו רעדען וועגען דער אויספיה-
רונג. ס'איז געווען אַ קנאַפּ פעלד פאַר
אַרבייט פאַר י. טורקאוו, וועלכער האט
אונז נישט איינמאַל מעשים בעוויזען
אויף דער סצענע.

פונדעסטוועגען עטליכע ווערטער.
די פאָרשטעלונג טראגט בעני אויף
„איהרע פלייצעס“ ראָזאָ לערער. זי בע-
זיצט אויסגעצייכענט אויסערליכע בע-
דינגונגען פאַר דער ראָל און שאַפט אַ
פיינעם טיפ פון אַ פשוט, דאָרפיש,
פערהאַרטעוועט מיינעל (אנב איז איהר
פערהאַרטעוועטקייט אין מאַכענע מאָ-
מענטען צו בולט און מיט וועלכען זי
פערבלאָסט די סצענעס מיט אַ לירי-
שערען טאָן. האָרטקייט איז נאָך נישט
משמע, אַז מען דאָרף אַלץ באַנאָליז-
רען.

לערער, הגם זי האָט אין געוויסע
מאָמענטען געשפּיעלט בלאָס, בעזונ-
דערס די פינאַל-סצענע, האָט זי אין
אַלגעמיין געשאַפּען אַ געשטאַלט אָנ-
אויסגעוואָלטענ'ס, מאַכענענווייז אפילו
מיטגערסען דעם צושויער.
י. טורקאוו האָט נישט געהאַט קיין
געלעגנהייט זיך אויסצוצייכענען און
אויסער דעם - וועלען מיר זיך ספּאָרט-
מעסיג אויסדריקען - איז ער נישט
געווען אין דער געהעריגער פאָרם.

די אַנדערע ראָלען זענען נישט-
קשה'דיג אויסגעפיהרט געוואָרען, בע-
זונדערס די ראָל פון באַלשעוויטשישען
קאָמיסאַר.

צום סוף אַלס אויסנאָם-פאַל וועלען
מיר זיך ערלויבען עטוואָס צו זאָגען
וועגען דער אָרונג און האַלטונג אין
יודישען טעאָטער.

למען השם! ווען וועט זיך שוין דאָס
יוד' פובליקום אָנהויבען פערהאַלטען
זיך ארטיג אין טעאָטער? מ'ווערט דאָך
רויט פאַר שאַנדע צוקוקענדיג צום
העסליכען באַלאָנגען בעת יעדער פאַר-
שטעלונג.

ס'איז דאָך אַ חרפה אין בושא, אַז
מ'איז געצוואונגען אום איינצופיהרען

אָרונג צו בעזונדען זיך מיט פאַלי-
ציי.

אַלץ מוז דאָך האַפּען אַ גרעניץ! אַז
מ'ויל קויפּען אַ בילעט אין דער 15
רייז און זיצען אין דער ערשטער -
מילא. אָבער אַז ס'קומט דער אייגענ-
טימער פון אַרט, דאַרפט מען דאָך האָ-
בען אויף אַוויפּיל טאַקט און דאָס אַרט
פערלאָזען, און נישט אַוואַנטורירען זיך,
צוואונגענדיג דעם אָרונדער צו ברענ-
גען פאַליציי.

אמת, אין יודישען טעאָטער געהט
די מאַסע. אין דער הינזיכט שטעהען
מיר העכער פון די אַרומיגע איינוואוי-
נער.

נער. אָבער אַז מען געהט שוין יאָ,
דאַרף מען דאָך געדענקען, דאָס מ'איז
נישט אין קיין שענק!
צו אַלדי גוטע יאָהר! ווען וועט
שוין דאָס יודישע טעאָטער אויפהערען
ווערען אַ שרעק-וואָרט פאַר יעדען רוי-
היגען מענש? צי וועט מען נישט אויפ-
הערען פערטרייבען פון טעאָטער דעם
קולטורעלען ליבהאבער פון יודישען
וואָרט?

ס'איז שוין צייט, אַז ס'זאָל אַ סוף
נעמען צום דאָזיגען שענדליכען, בושא-
דיגען און אַפּשטויסענדען באַלאָנגען!

די אַלגעמיינע פערזאָמלונג פון דער פאָב-
ריקאָנטען און סוחרים-באַנק.

דער ריוח, וועלכער בעטרעפט די
סומע פון 11,527.79 זל. ווערט צוטיילט
אויף פאַלגענדען אָפּן: פונדוש זאָסאָ-
באָוו-4,720 זל., זאָמאַרטיאָציע פון
דער אייגריכטונג-1,561.54 זל., פונדוש
ניערוכאַמאַשט-3,651.40 זל., אויף איינ-
קונסט-שטייער-750 זל. און 844.85
זל. איבערטראַגען אויפ'ן קינסטיגען
יאָהר.

עס ווערט אויך אָנגענומען דער בו-
דזשעט אויפ'ן לויפּענדען יאָהר אין
דער סומע פון 4750 זל. אַ חודש מיט'ן
רעכט צו העכערן אויף 10 פראָצענט.

די גרעסטע פערזאָליכטונג, וואס די
באַנק קען אויף זיך נעמען - 1,000,000
זל., דעם העכסטען קרעדיט, וואס אַ
מיטגליד קאן בעקומען איז 10,000 זל.
די וואַהלען גיבען פאַלגענדען רע-
זולטאַט: אין דער פערזאָלסטונג ווערט
צוריק געוועהלט דיר. סט. פרושיצקי,
אַלס פערטרעטער די ה"ה: י. שטאַרקע,
ג. קאַהן און י. ענגעל. אין אויפזיכט-
ראַט די ה"ה: דיר. ר. מאַרקאָוויטש,
ד"ר ב. העלמאַן און ד. באָזשקאָוויטש,
פערטרעטער: י. קאַהן, דיר. ס. זיגמאַן
און ל. לעוואָוויטש.

די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאָמלונג פון ציוניסטען-רעזיזאַנטישען.

תל-חי-פאָנד און אויך וועגען דער אָנ-
געהויבענער פעטיאָיע-אַקציע, וועלכע
האט גרויס ערפאָלג. מיר האבען אבער
נאך גרויסע און שווערע אויפגאַבען -
זאָגט דער רעדנער - און דאס קאן
נאָר זיין, ווען אַלע חברים וועלען ווי
איינ מאַן מיטהעלענדיג זיך גרויסע און
פערזאָנטוואָרטליכע ארבייט פאר'ן ציו-
ניזם אונטער דער אָנפיהרונג פון אונ-
זער גרויסען מנהיג זאב זשאַבאָטינסקי.
ה' הערצבערג גיט אַב דעם קאַסע-

פערזאָנענעם שבת איז פארגעקומען
אין דאָקאַל פון ברית הצה"ר די יעהר-
ליכע אַלגעמיינע פערזאָמלונג.
פרעזעס ש. ניעמיראָוויטש עפענט
די פערזאָמלונג. אַלס פאַריצער ווערט
געוועהלט דיר. ה' וויינמאַן, אַלס סעק-
רעטאַר-ד"ר וויען.

פרעזעס ניעמיראָוויטש גיט אַב דעם
טעטיגקייטס-בעריכט. רעדנדיג וועגען
דער אָדורכגעפיהרטער אַקציע פאַר'ן

בעריכט.
נאָכדעם ווי עס נעמען אַנטייל אַ
רייזע מיטגלידער אין דער דיסקוסיע,
אויף וואס עס ענטפערט אַב ה' נייע-
מיראָוויטש, ווערט דער בעריכט גענו-
מען צו קענטניס און עס ווערט אויס-
געדרוקט אַנערקענונג דער פערזאָל-
טונג פאַר איהר אַרבייט.
אין דער נייער פערזאָלסטונג ווערען
אויסגעוועהלט פאַלגענדע פערזאָנען: ש.
ניעמיראָוויטש, דיר. וויינמאַן, פראָס.
וויינבערג, פרוי האַלזאַנד, פרוי מאָש-
קאָוויטש, פייגענבלאַט, זלאָטניק, אַלט-
מאַן, אברהם ערליך און זאָנדבערג.
אַלס פערטרעטער: גאָטיינער, קורלאַנד,
שייקאָוויטש און סעצאָוויטש. אין דער
רעזיזאַנטישע קאָמיטע: לענקינסקי, פריד-
מאַן און לאַפּידעס.

עס ווערט אויך בעשלאָסען צו שי-
קען אַ גרוס פאר די „אסורי ציון“ און
אַנאַמערקענונגס - בריעף פאַר'ן מנהיג
זאב זשאַבאָטינסקי.
מיט'ן אויסרוף פאַר זשאַבאָטינסקי'ן
און פרעזעס ניעמיראָוויטש ווערט די
פערזאָמלונג מיט'ן געזאָגט פון התקוה
און שוב ד' געשלאָסען.

דינסטאג, דעם 24 ד. ה. איז פאַר-
געקומען די קאָנסטיטואירונג פון דער
פערזאָמלונג: פרעזעס-ש. ניעמיראָוויטש
וויצע-פרעזעסען: דיר. מ. וויינמאַן און
פראָס. ב. וויינבערג, גזברית: הערמאַן
הערצבערג, ד. גאָטיינער, מזכירות:
א. ערליך, מ. אַלטמאַן, ג. זלאָטניק,
קולטור-קאָמיטע: פראָס. וויינבערג, ה'
פייגענבלאַט, י. זאָנדבערג, פרעסע-קאָ-
מיטע: א. ערליך, מ. שייקאָוויטש, פרוי
האַלזאַנד, שידלאָוויטש, טעכנישע קאָמי-
טע: סעצאָוויטש, גאָטיינער, קורלאַנד.

געזע. פרעמיער, פולק. פריסטאָר
אין טשענסטאָקאָו.

דעם 23-טען ד.ח. אין דער פרייה איז
מיט אַנאָיטאָ געקומען נאָך טשענסטאָ-
כאָו דער ג. פרעמיער, פולק. פריסטאָר
מיט זיין פרוי און אין געזעלשאַפט פון
ביסקאָפּ קניינאָ האבען זיי בעזוכט די
אויסשטעלונג פון פוילישען בוך.
אויף דער אויסשטעלונג זענען די
חשוב'ע נעסט אויסגענומען געווארען
דורך דעם צייטווייליגען שטאַט-פרעזי-
דענט מאַצקעוויטש מיט זיין פרוי,
וועלכע איז פאַרויזענדע פון דער אויס-
שטעלונג. דער געזע. פרעמיער האט
געוויילט אַ לענגערע צייט אויף דער
אויסשטעלונג, אינטערעסירענדיג זיך
שטאַרק מיט די עקספּאָנאַטען.
אַרום 4 א זיינער נאָכמיטאָג איז דער
ג. פרעמיער צוריק אָנגעפאָהרען נאך
ווארשא.

האט דער בעררייער ווהן אָבער גע-
זאָגט: לאַ ביי מיר וועט קיין מאַסע
נישט זיין. און ווען די משפּחה האט
געפרעגט: היתכן? האט מען געענטפערט
מיט אַ געשלעג, מיט צושפּאַלטען דעם
קאַפּ, אויסגעוואָרען שוידען און דער
סוף איז געווען, אַז מען האט דעם
אַלטען צובראָכענעם שארבען, די 90-
יעהריגע זקנה, אַרויסגעוואָרפּען אויף
דער גאַס און אַ צווייטע טאָכטער האט
זי אַריינגענומען אין איהר ענגער, נאָ-
סער דירה.

אַלע פאַקטען, וועלכע איך האָב
אויבען געשילדערט, זענען אַ קליינער
טיל פון דעם, וואס עס קומט אייגענ-
טליך פאַר אין די בעזעהונגען צווישען
עלטערן און קינדער.

איצט קום איך צו צו דעם, וואס
איך האב דערמאָנט אין דער התחלה,
דאס אויב מיר האבען שוין דערגרייכט
צו אַזאַ מדרגה, איז אַ סימן, אַז מיר
האַלטען שוין טאַקע ביים לעצטען שטאַ-
פּעל פון דעמאָקראַטיאַציע און געמא-
לעניקייט, אַז לענגער קען עס זיך אַזוי
נישט ציהען.

און גערעכט איז דער חשוב'ער רב,
אַז אויב ס'קענען פאַסירען אַזעלכע
מעשים תעמועים פון קינדער געגען
עלטערן, איז כלו כּל הקצון - ווערט
פערזענדיג די געשיכטע.

אין אונזערע הייליגע ספרים געט-
נען מיר, אַז אויב עס וועט קומען אַ
צייט, ווען די קינדער וועלען אויפטרע-
טען געגען עלטערן, וועט עס זיין אַ
סימן, אַז ס'איז דער לעצטער שטאַפּ
פון רשעות און געמיינהייט און אז עס
הויעבן זיך אָן -
משיח'ס צייטען.

סמאָל

נישט האָרעווען און אַזוי ווי איהר
זענט רייך, וועל איך איין נאך צוגע-
בען דעם פלאַץ, וואס איך פערמאַג,
נאָר מיט'ן בעדינג, אַז איהר זאָלט
מיך אויפהאַלטען די פאַר יאָהר, וואס
זענען מיר נאך געשענען צו לעבען.

די קינדער האבען מסכים געווען צו-
צונעמען דעם פלאַץ און למתחילה אויך
אונטערגעשטיצט דעם פאַטער, שפע-
טער אָבער האט איין ווהן און גראַד
דער רייכער, אברהם, חרטה געקריגען
און דעם אַלטען פאַטער אַרויסגעוואָר-
פּען אין גאס אריין.

איצט קומען פאַר דין תורה'ס אין
ראבינאט. די שטאָרט וויגט זיך און
מען גלייט זיך איבער פון אויער צו
אויער וועגען דער מעשה נבלה פון
דעם „געראָטענעם“ ווהן בגוגע זיין
אַלטען גרייז-גרויען פאַטער.

פ א ק ט נ ו מ ע ר 3:

פערזאָנענעם שבת האט מען גע-
בראכט צו אַ געוויסען מאַשקאָוויטש, אַ
פערזענער אויף דער סענאַטאָרסקאַ
גאַס, זיין אַלטע, קראַנקע, 90-יעהריגע
מוטער, וועלכע האט נישט וואו צו
זיין און היות ווי זי האט נאך קינדער
האבען זיי זיך מתחייב געווען צו צאה-
לען פאר דער מוטער וויפּיל עס וועט
אויסמאַכען אויף זייער חלק, אבי זי
זאָל זיך לעצטען וואכען פון איהר לע-
בען נישט ליגען אויף דער גאַס.

פארוואס האט מען זי דוקא גע-
ברענגט צו דעם ווהן אויף דער סענאַ-
טאָרסקאַ גאַס איז דער תירוץ, אַז
גראַד דער ווהן האט אַ וואוינונג, וואו
מען קאן אויפהאַלטען נאך אַ מענש,
מעג עס זיין „אַפּילד“ אַנאייגענע מו-
טער, גראַד איז די אַלטע גלייכצייטיג
אַ באַכער פון דער זעלבער פרוי מאָש-
קאָוויטש.

דעם איידעם, אַלס שותף צום הדר.
האָט אָבער די טאָכטער געוואָלט, אַז
דער פאַטער זאָל איהר אוועקגעבען
זיינע אַנגעהאָרעוועטע פאַר גילדען און
אַליין זאָל ער זיך ארומשלעפּען אין די
גאַסען. ווען דער פאַטער האט אויף
דעם נישט מסכים געווען, האָט מען
איהם אָנגעשטוין אַזעלכע צרות, וואָס
זענען אפילו אין דער תוכחה נישט
אויסגערעכענט. מען האט איהם גערו-
פּען: היטלער און מיט אַנדערע העט-
ליכע געמען. און כדי מקיים צו זיין
דעם אמת'ן „כבוד אב“, זענען זיי
אָוועק אין בית-המדרש, וואו ר' לייבלי
איז געווען גבאי און איהם געמאכט
בפני קהל וועד אַ וויסטען סקאנדאַל.
אויב דאס איז וועניג, וועל איך נאך
דערזעהלען, אַז ר' לייבעל ז"ל האט
דעם שרייבער פון די שורות איבער-
געגעבען אַ טאָג פאַר'ן טויט, דאס די
„געטרייע“ טאכטער האט זיך נישט
בעניגענט בלויז מיט קללות וחממות,
נאָר האט איהם אפילו געשלאָגען. דער-
זעהלענדיג דאס האט דער פערשטאָר-
בענער געוויינט מיט ביטערע טרער-
רען, אַז אַ שטיין האט געקאנט גע-
ריהרט ווערען. נאָך אַזעלכע ענווים איז
דען אַ וואונדער, אַז דאס האָרץ פון
דעם אַלטען פאַטער, פון דעם איידעלען
יוד, האט געפלאָצט און ער איז פאַר
דער צייט געגאַנגען אין קבר!

פ א ק ט נ ו מ ע ר 1:

האט געלעבט אין אונזער שטאָט
אנאָנוועהענער יוד, ר' לייבלי לאַנ-
דוי ע"ה, אַ טיפּ פון אַלטען דור, וועל-
כער האט אָבערהיטען די טראדיציעס
פון זיינע עלטערען. ער האט געלערנט
מיט קינדער, אַ מלמד געווען, און ווי
ער האט מיר איבערגעגעבען אַ טאָג
פאר זיין טויט, האט ער געלערנט אין
משך פון זיין מלומדות מיט 2883
תלמידים.

אַ גאַנצען לעבען געהאָרעוועט און
געזאמלט אַ גראַשען צו אַ גראַשען,
כדי אויף דער עלטער נישט דאר-
פּען אָנצוקומען צו קיין מענשען. האָט
ער אָבער קינדער, וועלכע האָבען
איהם פערביטערט זיינע אַלטע יאָהרען.
איבערהויפט האט זיך אויסגעצייכענט
איינ טאָכטער, וועלכע ער האָט גע-
לאָזט לערנען און זי האָט געענדיגט
אַ גימנאַזיום, דאן איהר געגעבען נדן,
אויסגעהאַלטען די הוצאות פאַר איהר
מיט איהר מאָן קיין פאַלעסטינא און
צוריק, געדינגען אַ דירה, אַוועקגעגע-
בען דאָס מעבעל און אויך צוגענומען

בעקבתא רמשיחא...

היינט זענען אָבער אַנדערע צייטען.
די מלחמה'דיגע יאָהרען האָבען דעמאָ-
ראליזירט דאס לעבען אויף אַזוי ווייט,
אַז קינדער טרעטען אַרויס געגען זיי-
ערע עלטערען אויף אַ העסליכען אָפּן,
וואָס דערפיהרט די אַלטע לייט אין
קבר אָדער אין בעסטען פאַל - אין
גאס אַריין.

וועגען אזא קאַלעקציע וועל איך
איך איצט דערזעהלען, אין זאָלען די
דאזיגע מעשים זיין לעבעדיגע עדות
פון דער צייט, אין וועלכער מיר לע-
בען איצט.

פ א ק ט נ ו מ ע ר 2:

האט געלעבט אין אונזער שטאָט
אנאָנוועהענער יוד, ר' לייבלי לאַנ-
דוי ע"ה, אַ טיפּ פון אַלטען דור, וועל-
כער האט אָבערהיטען די טראדיציעס
פון זיינע עלטערען. ער האט געלערנט
מיט קינדער, אַ מלמד געווען, און ווי
ער האט מיר איבערגעגעבען אַ טאָג
פאר זיין טויט, האט ער געלערנט אין
משך פון זיין מלומדות מיט 2883
תלמידים.

אַ גאַנצען לעבען געהאָרעוועט און
געזאמלט אַ גראַשען צו אַ גראַשען,
כדי אויף דער עלטער נישט דאר-
פּען אָנצוקומען צו קיין מענשען. האָט
ער אָבער קינדער, וועלכע האָבען
איהם פערביטערט זיינע אַלטע יאָהרען.
איבערהויפט האט זיך אויסגעצייכענט
איינ טאָכטער, וועלכע ער האָט גע-
לאָזט לערנען און זי האָט געענדיגט
אַ גימנאַזיום, דאן איהר געגעבען נדן,
אויסגעהאַלטען די הוצאות פאַר איהר
מיט איהר מאָן קיין פאַלעסטינא און
צוריק, געדינגען אַ דירה, אַוועקגעגע-
בען דאָס מעבעל און אויך צוגענומען

אין אַ געשפּיען מיט'ן געטרעטען רב
וועגען די מערעם תעמועים פון דער
לעצטער וואך, ווי אַזוי קינדער בעזי-
הען זיך אכזריות'דיג צו זייערע אַלטע
עלטערען, האט דער חשוב'ער רב זיך
אויסגעדרוקט, אַז נישט אַנדערש נאָר
מיר האַלטען ביים לעצטען שטאַפּעל
פון פּוֹלֵי הַיִּיב.

אַזוי ווייטער - האָלט דער חשוב'ער
רב - קאן עס נישט געהן. ער איז
דעריבער זיכער, אַז עס מוז קומען
אַנפעררונג צום גוטען, ווארום, אויב
נישט, וועט די וועלט חרוב ומוחרב
ווערען.

מיין פאַטער איז געווען אַ יוד, אַ
פרומער, וועלכער האט זיך געהאַלטען
פּעסט ביי דער אַלטער טראדיציע, און
ווען איך, זיין ווהן, האב אין אַ צייט
פון שטורם-און דראַנג-פערירט זיך אָנ-
געזאָפּט מיט די נייע מאָדערנע בעגרי-
פּען, איז צווישען אונז געווארען אַ
מחיצה. מיין פאַטער האט נישט גע-
קאנט שלום מאכען מיט'ן געדאַנק, אַז
זיין ווהן זאָל אַראַפּנעהן פון דרך
הישר; איך אבער, זייענדיג אַ יונגעל
מיט טעמפּעראמענט, האב אויך נישט
געקאנט ווייטער זיך אָפּוואַגען פון גיי-
עם שטראָם, וועלכער האט פול געמאכט
די לופט. מיין פאַטער האָט מיך גע-
פייניגט. איך אָבער האב נישט גע-
וואלט מיט קיין איין וואָרט איהם פוגע
בכבוד צו זיין. פערקעהרט, איך האָב
איהם פערשטאנען און רעספעקטירט
זיינע אנשוואונגען, כאטש איך פער-
זענליך האב געהאַט גאַנץ אַנדערע בע-
גריפּען.

Fuder Bebe Hofmana - קינדס 3/4

SZKOŁA TAŃCÓW

baletm. K. Kosteckiego
w lokalu własnym Waszyngtona 6,
przyjmuje zapisy na kursy, lekcje od-
dzielne codziennie od 10 rano do 9 w.
Opłata za lekcje przystępna
Sבת 28 ד.ה. 8 אונטער פראקטישע לעקציעס
פאר יודישע געזעלשאפט און אויך יעדן שבת
אונטער. לעצטע סוף-שלאגערס. ביליג פרייען.

PROSZE
“KOWALSKINA”
STOSUJE SIĘ
PRZY UPORCZYWYCH
BOLACH GŁOWY
KONIECZNIE ZE ZNAKIEM
“SERCE W DIERŚCIENIU”
FABRYKA CHEM.-FARMAC. A.KOWALSKI, WARSZAWA

זאלען אלע וויסען, אז ביים בעקאנטען טאפעצירער
יוזף שנייזנר, אלעזע 2
איז ביליגער ווי איבעראל צ"ב א פאר מאטראצען 55 זל.
א קאזעטקע 25
א טאפטיש 55
גארמאנטע ארבייט.
שבע, רעזע. סגליד.

פערקויף:
פערשידענע קאמאראנס און קארטען
אויף אנציגער, פאלטענס פאר מענער און דאמען
ווי אויך רעשטען און ראמש צו זעהר ביליגע פרייען ביי
י. יעבץ טשענסטאכאוו, אגראדאוו 10 №
פראנט, 1=טער שטאק.

Zarząd Miejski w Częstochowie Wodociągi i Kanalizacja
podaje do wiadomości pp. właścicieli nieruchomości, że
1) pobór i egzekucja opłat za prawo korzystania z wodo-
ciągu i kanału zostają wstrzymane do dnia 31 maja 1934 r.
2) wymierzone opłaty zostaną umorzone, a uiszczone —
zaliczone na należności za wodę i kanały albo koszty przyłą-
czenia
3) dalszy wymiar opłat zostanie wstrzymany
dla tych właścicieli nieruchomości, którzy zgłoszą w Dyrekcji
Wodociągów i Kanalizacji do 31 maja 1934 r. rozpoczęcie ro-
bót instalacyjnych lub przedstawią w tym terminie odpis umo-
wy z instalatorem na wykonanie instalacji.
Bliższych informacji udziela Dyrekcja Wodociągów i Ka-
nalizacji.
Częstochowa, dnia 20 kwietnia 1934 r.
TYMCZ. PREZYDENT MIASTA
(—) J. MACKIEWICZ

URODONAL
Zwalcza
reumatyzm
podagre
piasek
skleroze
czyści nerki
oczyszcza
wątrobę
i stawy
łagodzi
arterie
i zwakza
otyłość
Do nabycia we wszystkich aptekach i skl. apt.
Przedstawicielstwo Warszawa, Fredry 4.

פון ספארט
באקס-מעטש „מכבי” — „בריגאדא”

דער לאנג ערווארטעטער באקס-מעטש
צווישען די באקסער-מאנשאפטען פון
„מכבי” און „בריגאדא” וועט פארקומען
שבת צו נאכטס, דעם 5טען מאי 8 א
זייער אונטער אין לאקאל „מכבי”
(קאטעדראל 13).

דער מעטש האט ארויסגערופען אין
דער שטאדט א גרויסע פערזאנלעכע-
רוג און דער זאל פון „מכבי” וועט
בעשטימט זיין איבערפולט. ביידע גע-
נערשע מאנשאפטען גרייטען זיך פיבער-
האפט צו די קאמפען.

זי באקס-מייסטערשאפטס-קאמפען
פון „מכבי”

די פערזאנלעכע פון ארטיגען „מכבי”
איז שנעליש צוגעטרעטען פארצובריי-
טען די באקס מייסטערשאפטס-קאמפען
פון „מכבי” אין פוילען, וועלכע וועלען
פארקומען ביי אונז אין טשענסטאכאוו
דעם 12 און 13 מאי.

לויט די ערשטע צענז אינפארמאציעס
ווערען אין די גרעסערע שטעט פון
פוילען ארגאניזירט ספעציעלע אויספול-
גען קיין טשענסטאכאוו אויף די באקס-
מייסטערשאפטס-קאמפען.

Kino „LUNA”

פראנצויזישע פילם אפערעטקע
Panienka i milion
אין די הויפט-ראלען:
מ. אורע, דאפען און לעקורטא
אויסערן פראגראם
פאראמאונט און פאט-קראניק.

„ATLANTIC”
אגראדאוו 14.
הערליכער דאפעלער פראגראם!
„CZEMP”
אין די הויפט-ראלען:
וואלאס בערי און זשאן קופער.
דער צווייטער פילם:
Napiętnowani ludzie
אין דער הויפט-ראלע:
קען מיינאר און זיין מער טארצאן.

„Kocha... lubi... szanuje...”
הערליכע ראלען-בעזעצונג:
לאדא האלאמא, באדא, וואלטרע,
פאגאזשעלסקא, זארעמבינא, קאג-
ראד טאם, שעלאנסקי א"א.
איבערן פראגראם: פאקס-קאטעגאליעס
און צייכונגס גראטעסקע.

ליסטעס, ווי פאלגענד: א רעגירונג-
בלאק, א יודישער פערזאנלעכער בלאק
(די אונטערהאנדלונגען ווענען א איי-
הייטליכע בלאק זענען נאך דערווייט
נישט פערענדיגט), פ.פ.ס.ס. כאדעקעס,
ענדעקעס און לינקע פוילע-ציון. בנוגע
דעם „בונד” איז נאכנישט בעוואוסט,
צי וועט ער צו די וואהלען געהען
זעלבסטשטענדיג, אדער צוזאמען מיט
דער פ.פ.ס.ס. ס'איז אויך נאך דערווייט
נישט בעוואוסט די שטעלונג פון די
„אונגעהענגיגע סאציאליסטען” צו די
וואהלען.

פערלענגערט די אויסשטעלונג פון
פויילשען בוך.

צוליב דער גרויסער פרעקווענץ איז
די אויסשטעלונג פון פויילשען בוך פער-
לענגערט געווארען ביז דעם 10 מאי
איינשליסליך.

פון ברית הצה"ר.

שבת, דעם 28 ד.ה. 8 30 אונטער
קומט פאר אין לאקאל פון ברית הצה"ר
א רעפערעט געהאלטען דורך פראפ. ב.
וויינבערג א.ד.ט. „דער רעוויזיאניזם
אין דער יעצטיגער צייט”.

דער בעריהמטער „אראמא” אין
אונטער שטאדט.

עס וועט זיכער זיין א דערפערענ-
דע בשורה פאר אונזערע לעזערס וועט
פאר די טעאטער-ליבהאבער, אז דער
איינציגער יודישער רעוויזיאניזם-
קונסט טעאטער „אראמא” אונטער דער
קינסטלערישער אנהערונג פון משה
בראדערזאן האט זיך אויפגעבויט רעא-
גאניזירט, און נאך דעם שטורמישען
ערפאלג פון דעם חודש נאכטשטילען
אין לאנד, לאזט ער זיך ארויס אויף
א גרויסען זומער טורנע איבער די
גרעסערע שטעט פון לאנד.

דער גוט פערקעמערטער „ארא-
מא” אנסאמבל בעשטעהט איצט פון
די יונגע קינסטלער: (לויטן א"ב) דוד
פירנבוים, יואל בערגמאן, מאריא דאל-
סקא, שמעון דזשיגאן, רות סאר, רייזל
לעווי-פאראקאוסקא, שיינע-מייס, ישראל
שומאכער א.א.

אינ'ם טורנע-רעפערטואר פון „ארא-
מא” געהן אריין די שלאגער פראג-
מען: „הימעל עפען זיך!” און „נישט
געשטיגען, נישט געפליגען”, וועלכע
זענען אויפגעפיהרט געווארען אין
ווארשא דורך די אראמא-רעזשיסע-
רען דזשיגאן און שומאכער און זענען
אין דער הויפט-שטאדט געשפילט גע-
ווארען א האלב יאהר נאכאנאנד ביי
אויסערקויפטע טעאטער-זאלען.

פראנצויזישער מיניסטער בארט
פערב'געפארהען טשענסטאכאוו.

דינסטאג 9 30 איז פערביגעפארהען
טשענסטאכאוו אויף זיין וועג נאך
קראקע דער פראנצויזישער אויסער-
מיניסטער בארט. דער מיניסטער איז
אין אויף דער הינער סטאציע נישט
ארויס פון צוג.

Kino „EDEN”

דער נייסטער און הערליכסטער
פויילשער פילם!

Kocha... lubi... szanuje...
הערליכע ראלען-בעזעצונג:
לאדא האלאמא, באדא, וואלטרע,
פאגאזשעלסקא, זארעמבינא, קאג-
ראד טאם, שעלאנסקי א"א.
איבערן פראגראם: פאקס-קאטעגאליעס
און צייכונגס גראטעסקע.

פארבערטיגונגען צו דער פייערונג
פון 3-טען מאי אין טשענסטאכאוו.

אין מאגיסטראט אין מיטוואך אונטער
פארגעקומען אונטערן פארויף פון די-
רעקטאר פון דער אונטער-טעאטער-
מאטאלא א ויצונג פון קאממעס צו
פייערן דעם 3-טען מאי-יום טוב. איז
רעזולטאט איז אויסגעוועהלט געווארען
אנ'ערהערן-קאממעס, אין וועלכען ס'זע-
נען אריין: קש. ביסקופ קובינא, וואי-
וואדא פאטשארקאווסקי, סטארקאטע
עאטשארקאוו, פוילק. סטאכעוויטש
און פרוזידענט מאצקעוויטש.

דער פראגראם פון דער פייערונג
זעהט פאר ווי יעדעס יאהר: א צאפ-
רשיק דעם 2 מאי אונטער, צומארגענס
פריה פייערליכע תפילות, א דעפילאדע,
קאנצערטען אין שטאדט און אין פארק.
אין אונטער א גאלד-פארשטעלונג אין
קאמערע-טעאטער. דעם 3-טען מאי וועט
אויך פארקומען א זאמלונג לטובת דעם
„דאר נאראדאוו”.

דער וואהל-האלענדאד.

7 מאי — די הויפט-וואהל-קאמיסיע
וועט ארויסלאזען פלאקאטען ווענען דער
איינטיילונג פון דער שטאדט אויף
וואהל-קרייזען און אויף אבזאנדעס.
10 מאי — דער שטאדט-פרעזידענט
וועט איבערגעבען דער הויפט-קאמיסיע
און די קרייז-קאמיסיעס די וועהלער-
ליסטעס.

פון 13 ביז 19 מאי — די וועהלער-
ליסטעס וועלען ארויסגעלעבט ווערען
צום אדורכזעהען און ס'וועלען אנגענו-
מען ווערען רעקלאמאציעס.

ביז דעם 17 מאי — איז צייט צו
מעלדען קאנדידאטען-ליסטעס אין דער
הויפט-וואהל-קאמיסיע.

פון 18 ביז 19 מאי — דאס פארשען
פון די קאנדידאטען-ליסטעס.

פון 20 ביז 23 מאי — דאס ערלע-
דיגען הי רעקלאמאציעס.

פון 20 ביז 21 מאי — דאס בעזיי-
טיגען די פעהלערס אין די קאנדידאטען-
ליסטעס.

23 מאי — די הויפט-וואהל-קאמיסיע
פערעפונדליכט די קאנדידאטען-ליסטעס
און מעלדעט ווענען דעם טאג און
לאקאלען, וואו דאס וועהלען וועט פאר-
קומען.

27 מאי — וואהלען פון 9 פריה ביז
7 אונטער.

דער וואהל-סיסטעם.

דער איצט פערפליכטענער וואהל-
סיסטעם צום שטאדט-ראט פיהרט איין
א בערייטערע צייט. עס ווערט איין
געפיהרט אן איינטיילונג אויף וואהל-
קרייזען און א נאמענטליכע אבשטימונג.
די ראטענער ווערען געוועהלט אין די
וואהל קרייזען און דער וועהלער וועט
נישט שטימען אויף דער ליסטע, ד.ה.
אויף אלע קאנדידאטען, נאר אויף די
קאנדידאטען פון דער ליסטע, וועלכע
ער וועט זיך אויסקלייבען און וועמענס
נעמען ער וועט אויפשרייבען אויף דעם
וואל-צעטעל.

א דאנק דעם, וואס דער וועהלער
קאן דיספאנירען מיט אזוי פילע שטי-
מען ווימילע ראטענער עס דארפען
געוועהלט ווערען אין ענטשפערעכענדיג
וואהל-קרייז, וועט דאס האבען א גרוי-
סען איינפלוס אויפ'ן וועהלער פון די
בעזונדערע ראטענער, אזוי ארום,
צוליב דעם, וואס דער וועהלער קאן
אויף איין קאנדידאט אפגעבען אלע
זיינע שטימען, האט דער דאזיגער קא-
דידאט שאנסען געוועהלט צו ווערען
אינאפהענגיג פון דעם ארט אויף וועל-
כען ער וועט זיך געפונען אין דער
קאנדידאטען-ליסטע, ווי ס'איז פון דעם
צו זעהען ענדערט זיך גענצליך דער
ביואציטיגער סיסטעם, לויט וועלכען
דאס ארט, אויף וועלכען דער קאנדידאט
געפונט זיך אויף דער ליסטע, האט דע-
צירירט ווענען זיין וועהלען. ביי די
איצטיגע וואהלען אבער וועט דעצירי-
רען די צאל שטימען, וועלכע יעדער
בעזונדערער קאנדידאט וועט בעקומען.
וויפיל וואהל-ליסטעס וועלען מיר
האבען?

וויפיל גרופירונגען עס וועלען זיך
בעטייליגען אין די וואהלען צום שטאדט-
ראט, וויפיל וואהל-ליסטעס מיר וועלען
האבען — איז נאך אין איצטיגען מא-
מענט שווער צו זאגען.
ווי מען קאן אבער פאראויסזעהען
וועלען מיר ווארשיינליך נישט האבען
מעהר ווי 7 אדער 8 קאנדידאטען-
ליסטעס.

וויפיל גרופירונגען עס וועלען זיך
בעטייליגען אין די וואהלען צום שטאדט-
ראט, וויפיל וואהל-ליסטעס מיר וועלען
האבען — איז נאך אין איצטיגען מא-
מענט שווער צו זאגען.
ווי מען קאן אבער פאראויסזעהען
וועלען מיר ווארשיינליך נישט האבען
מעהר ווי 7 אדער 8 קאנדידאטען-
ליסטעס.

אלגעמיינע פערזאנלעכע פון דער
באנק ספולדוועלש, אלע 7.

זונטאג, דעם 29 ד.ה. 3 א זייער
נאכמיטאג קומט פאר אין לאקאל פון
„מכבי”, קאטעדראל 13, דייעהרליכע
אלגעמיינע פערזאנלעכע פון דער טשע-
נסטאכאוו באנק ספולדוועלש.
די דאזיגע באנק, וועלכע איז די
עלסטע יודישע באנק-אינסטיטוציע אין
אונטער שטאדט, צעהלט א גרויסע צאל
מיטגלידער פון צווישען אלע שיכטען
פון דער הינער יודישער בעפעלקערונג,
וועלכע וועלען זיכער — ווי יעדעס
יאהר — קומען אלע צו דער אלגעמיי-
נער פערזאנלעכע.

אלגעמיינע פערזאנלעכע פון ו.ש.מ.ק.

מארגען שבת, דעם 28-טען ד.ה. 8 א
זייער אונטער קומט פאר דער המשך
פון דער אלגעמיינער פערזאנלעכע פון
דער הינער אבטיילונג פון דער יודישער
געזעלשאפט פאר לאנדקענסשאפט.
שוין זייט א געוויסער צייט לעבט
איבער די דאזיגע סימפאטישע געזעל-
שאפט א שווערען קריזיס. ס'איז דער-
גאנצען אזוי ווייט, אז אויף דער
לעצטער אלגעמיינער פערזאנלעכע איז
אריינגעטראגען געווארען א פארשלאג
צו ליקווידירען די היגע אבטיילונג פון
ו.ש.מ.ק. צוליב דער קליינער פערזאנ-
טערסירונג פון איהרע מיטגלידער. די
דאזיגע פראגע וועט זיין דער שווער-
פונקט פון דער מארגענדיגער פערזאנ-
לעכע, וועלכע וועט דארפען בעשטימען
ווענען ווייטערדיגע גורל פון דער גע-
זעלשאפט. ס'איז דעריבער געווענדיג,
אז אלע מיטגלידער זאלען אומבעדיג
זיין אונטערגעבן.

אין דער פערזאנלעכע וועט זיך בע-
טייליגען דער פון ווארשא ספעציעל
דעלעגירטער ה' דובראוויטש.

טערפונגס-אויספולג פון ו.ש.מ.ק.
נאך אלשטין.

זונטאג, דעם 29 ד.ה. ארדענט-אין
די ו.ש.מ.ק. אן אויספולג נאך אלשטין.
זאמעל-פונקט — ביי דער באהן-סטאציע.

דאס געגענווארטע פאלעסטינא.

„דאס געגענווארטע פאלעסטינא”
איז דער נאמען פון א שעהנער אילוס-
טריטער מאגאזינע אין דער פוילי-
שער שפראך אונטער דער רעדאקציע
פון ד"ר שיער, ד"ר שפידבוים א.א.
דאס דאזיגע ווערק, זעהר עסטעטיש
אינגעזעהט, ענטהאלט פילע אינטערע-
סאנט מאטעריאל און פרעכטיגע אילוס-
טראציעס פון פאלעסטינא. ס'איז פראי-
ציבערעקען, אז דאס איז דאס ערשטע
ווערק פון דעם אינהאלט אין דער
פויילשער שפראך.

דער פערטערער פון אויבענדער-
מאנטען בוך, ה' רפאל פערדערמאן וועט
די טעג בעזוכען די טשענסטאכאוו
איינזאמלער, וועלכע וועלען זיכער
בערן זיך פערשאפען דאס נייע ווערק.

רינג-קייט לטובת „קרן המושבה”
ביים בית"ר.

מ. זעלצער גיט 5 זל. און רוסט א-
רויס: אינזש. פייגין, אפרים בראטמאן,
פינע האפמאן, שלום ווין, נתן זלאטניק,
ישראל טיבער, פראנץ ראקוב, יחזקאל
אפמאן.

יוסף צימערמאן גיט 5 זל. און רוסט
ארויס: האראוויטש עט-קאמפ, יולעך
אלטמאן, נח קורלאנד, העלא סטא-
ניצקא, זיגמאן בלום, יחזקאל יארקא-
ווינא.

אברהם ערליך גיט 2 זל. און רוסט
ארויס: חיים פייגענבלאט, יחזקאל בער-
קאוויטש, פרידמאן, דניאל גאסינער,
רבקה פוקס, מ. אלטמאן, סט. ראטש-
טיין.

פון קרן קימת לישראל.

די 19 בעזער וואך קומט פאר ביי
אין שטאדט די הויז-אקציע פון מעל-
כפר אויסשקין. עס איז צו האפען, דאס
זי אקציע וועט אדורך מיט דעם גע-
וואונדערעם ערפאלג.

אלע יוגענד ארגאניזאציעס ווערען
געבעטען אפצונעהמען דאס פאר זיי
בעשטימטע מאטעריאל שבת און זונ-
טאג אונטער אין אונזער ארגאניזאציע.
צום לעצטען מאל פאדערן מיר אויף
אלע ארגאניזאציעס צו ערלדיגען די
השבות פון דער אינדיוידועלער
אקציע פאר'ן כפר אויסשקין.